מאמר דרך היחוד (ח"ג)

א.
מעשה בראשית ומעשה מרכבה וחכמת העיבור

חכמת הקבלה נחלקת לשלש חכמות. הראשונה היא מעשה בראשית, השניה מעשה מרכבה, והגבוהה מכולן חכמת העיבור.

דרגה הראשונה היא הדרגה של רוב לומדי קבלה, והוא המושגים שבכתבי האר"י ז"ל בהשתלשלות העולמות וכוונות התפלות והמצוות וכו'. לימוד זה נקרא בחינת ו"ק של תורת הקבלה. דהיינו חיצוניות הקבלה, ולפי האמת בזמננו אף ממדרגה זו אנו רחוקים, וקצר ידינו מאד מלהבין אפילו את חיצוניות העניינים בהבנה נכונה ובעמקות הראויה.

והענין הוא, שכאשר לומדים איזו סוגיא, מתעמקים בגופי ההלכות של הסוגיא. וכן בקבלה, מתעמקים ביסודות ומושגים, ומשתמשים במילים ומונחים שכתבו ואמרו צדיקי הדורות על העניינים. ובדרך זה מאיר לנו הענין והסוגיא בבחינת מקיף, כי למעשה לעולם אין לנו השגה שלימה במונחים אלו. לדוגמא, כאשר לומדים על בחינות פנים ואח' ז"א ונוק', ההשגה שיש לנו בזה היא מוגבלת ושטחית מאד, אך כאשר הצדיקים והקדמונים כתבו על עניינים אלו מתוך השגתה האמיתית באורות העליונים, הנה בכח דבריהם מאירים לנו מפנימיות הענין בדרך מקיף עכ"פ. ובפרט שעיקר כל הבחינות והכינויים הם בשפה של עולם האצילות, והוא רחוק מאד ומופשט לגמרי מהשפה של עולמות התחתונים, אך מכל מקום נמשך אלינו עי"כ הארה מבחינות אלו בבחינת מקיף בלבד.

והדרגה השניה הוא, כאשר האדם לומד ביסודיות תורת הכוונות והייחודים, וזוכה אח"כ גם לייחד בצורה אמיתית, ולהגיע לדבקות בהתפשטות החומר הרי נכנס בזה לבחי' חכמת מעשה מרכבה. וההבדל בין מעלה זו למעשה בראשית הוא, שמעשה בראשית הוא לימוד בלבד, ומעשה מרכבה הוא התקשרות לעולמות העליונים ע"י הייחודים. אשר אז משיג יותר בבחי' פנימית את האורות העליונים, כי ע"י עבודתו בייחודים מתחיל להבין איך העולמות והבחינות פועלים ומה משמעותם. ואחרי שמייחד כראוי יכול לזכות להיות בחינת מרכבה לאור ה' ששורה עליו מכח עבודתו.

הדרגה השלישית הגבוהה מכולם היא חכמת סוד העיבור. וסוד חכמה זו היא העבודה שבו הוא השגת האורות העליונים בשורשם ממש, פירוש – להשיג את האורות איך היו בתחילה, עוד לפני מעשה בראשית, והשבירה והתיקון שלאחר כך. והוא סוד בחי' עיבור דהיינו שעולה לגמרי ממצב העולמות ונכנס לבחי' עיבור בשורש הקדום של העולמות, והנה במקום גבוה כזה השגת האורות היא גדולה ואמיתית יותר ויותר, ואז גם האור שישרה עליו ושיכול להמשיך גדול עד אין ערך, כי כפי ערך שורש המשכת האור ממקום עליון וגבוה יותר כך יכול להמשיכו למדרגות יותר נמוכות, ועל ידי המשכה זו כאשר נכנס לבחי' עיבור יכול להמשיך ביתר שאת האור עד למטה בסוף הקומה ובסוף המדרגות, ואז מתעלה מדרגתו מאד וגם כל תורתו ותפילתו והשגתו נעלים עד מאד.

ובכל אופן, אנחנו לדאבוננו בדורנו זה רחוקים אנו מכל ההשגות האלו. אך הצדיקים הגדולים במשך הדורות זכו להשיגם, כל אחד לפי גדלותו ובחינתו, כי הצדיקים האמיתיים קשורים לקו האמצעי, ששם תלוי הגילויים האמיתיים וענייני הייחודים העליונים בבחי' מעשה מרכבה ובבחי' מדרגת העיבור.

ואמנם ההתחלה הוא. כמובן ממעשה בראשית, להבין היטב את היסודות והכללים. וכאשר קשה לו ההבנה והמושגים צריך ללמוד ולחזור וללמוד, וילמד בהתלהבות פעם אחר פעם עד שיזכה לכל הפחות לאיזה השגות בתורת הקבלה, ומשם ניתן להמשיך ולפתוח פתח לעניני הכוונות והייחודים, ולהגיע באיזה בחי' אף למעשה מרכבה כמשנ"ת.

ב.
הדרך הנכונה בלימוד להגיע לעבודה ולדרכי ההשגה

הנה עיקר מה שכתוב בספרי קבלה וספרי חסידות של צדיקי הדורות הוא בחינת מעשה בראשית, דהיינו ללמוד המושגים, והדרכים כדי להתדבק בה' ולעבדו כראוי כל אחד לפי דרכו, והאדם צריך לחפש ולחקור ולמצוא הדרך השייכת לו ומתאימה לשורש נשמתו אשר על ידה יבין כראוי דרכי העבודה, ואמנם כל זה רק לבוש ודרך לחפש אחר הפתח הפנימי של העבודה. ואח"כ צריך האדם להמשיך ולכנוס יותר בעבודת הדבקות הפנימית שהיא עבודת היחודים בבחי' מעשה מרכבה, דהיינו לעשות גופו מרכבה לשכינה ממש, ולהדבק בדבקות אמת באורות העליונים ובעולמות הרוחניים, ואחר שזוכה שנפתח לו הפתח לכנוס פנימה בעבודה הפנימית הנה כאשר נכנס ועולה יותר לעבודת הדבקות והיחודים בבחי' מעשה מרכבה, אז שמה כבר לא ניתן להבדיל כ"כ בין דרכי העבודה הפרטיים המובאים בספרים כל אחד לפי לשונו ודרך עבודתו, כי בפנימיות הכל ענין אחד ותכלית אחת.

ובזה תבין דכל השפות והדרכים בעבודה, הם שבילים איך להביא

את האדם למצב הפשטה והשגת אור האלקי להיות בבחי' מרכבה לשכינה. ואף דאחד הולך בדרך פשטות קבלת האריז"ל ומכוון בכוונותיהם, והאחד במהלך שסידר הרש"ש זי"ע בסידוריו, ומאידך יש ההולכים בדרך תלמידי הבעש"ט זי"ע כפי המבואר בספרים הקדושים נ"ע, ויש ההולכים בדרכי קבלת הראשונים וכו'. הנה אף שנראה שכל אחד הוא דרך אחרת ולפעמים אף נראה בחיצוניות שיש מחלוקת ושינויים גדולים, מ"מ צריך להבין דכל זה אינו אלא בלבוש החיצוני של הדבר, אבל תכלית הכל הוא דרכים איך להכניס את האדם לפנימיות העבודה בבחי' מעשה מרכבה, ושם בפנימיות העולמות כל הדרכים מתאחדות לתכלית אחת והשגה אחת של דבקות אמת באלקים חיים.

והמשל בזה, כמו שבגמרא יש הרבה שיטות ודרכי לימוד והבנה, והפשט משתנה לפי הראשונים והשיטות השונות כל אחד כפי דרכו והבנתו ופלפולו בקודש, אך פנימיות ההלכה עצמה לא משתנה ולא נמצאת במחלוקת, וכל שכן שטעם ושורש המצוה וקדושתה לא משתנה, ובזה אין כלל מחלוקת. והטעם הוא כי כל הפירושים הוא לבוש חיצוני איך להבין ולבאר תכלית ההלכה ומציאות הדבר אשר עליו דנים, אבל לפי כולם המציאות הפנימית של עצם הדין וההלכה היא כמות שהיא, אלא שמלמדים דרך איך להבין את הטעם והגדר של אותה הלכה. וכמו כן הוא גם בעניני סודות פנימיות התורה והשגת פנימיות העבודה, כי כל השפות שבהם כתבו הספרים הקדושים והדרכים שלימדו צדיקי הדורות הם נמשלים ללבוש חיצוני כדי להביאו לפנימיות הענין שהוא השגת אלקותו ית"ש שאינה משתנית כלל ואינה תלויה בשום מחלוקת וכד', ורק הדרכים איך להגיע להשגה הפנימית משתנה כפי כל לבוש שניתן לנו על ידי כל צדיקי הדורות, והענין משתנה בכל דרך ודרך לפי שרשו בספירות ובעולמות, ולכך כל אדם צריך למצוא הדרך כפי שרשו וענינו ובזה יוכל להגיע לתכלית הפנימית אשר שם כולם שוים לטובה והבן היטב.

ואמנם הצדיקים האמיתיים שהם בחי' נשמת משה וקשורים בשורש כל התורה, הנה הם לומדים כל הדרכים כאחד, ומתאחד אצלם כל דברי הספרים הקדושים ודרכי הצדיקים לבנין אחד שלם בסוד פרצוף, אשר כל דרך ודרך מגלה להם בחי' אחת בפרצוף הכולל של שרשי הנשמות אשר הם מגלים את הפרצוף הכולל של העולמות. וכאשר יודעים להבין שורש כל הדרכים, יודעים הם בכל מצב ובחי' וענין כפי הזמן והמקום והנפש והענין שעוסקים בהם, באיזו דרך צריכים הם עתה לדרוך ולכנוס כדי להגיע לתכלית הנרצית ולפעול מה שצריך לפעול באותו ענין.

ואף כל אדם ילמד מזה שאפילו שעיקר עסקו בדרך אחת מן הדרכים כפי אשר מרגיש שם את הצלחתו והבנתו אשר הוא מתאים לשורש נשמתו, מ"מ

צריך לצרף לעיקר דרכו ולקחת עוד ענינים ודרכים משאר הספרים, וכמה שיחבר יותר עוד דרכים יהיה לו השגה יותר גדולה ואמיתית ודרך יותר ברורה לפתוח את דרכי העבודה הפנימית.

והנה נתבאר שעבודת הירא את ה' אינו רק ללמוד מעשה בראשית, דהיינו המושגים והכללים המובאים בספרי קבלה, אלא גם ללמוד מעשה מרכבה שהוא איך לייחד ולהוריד אורות העליונים בפועל, עד שיהיה בחי' מרכבה לשכינה. ואמנם מצד שני, חשוב מאד לדעת שאין צריך להיות כל מטרתנו לחפש אורות והשגות וכו', כי ענין חיפוש האור הוא ענין פסול, כי אין דרך היחוד האמיתי אלא בביטול גמור ללא שום ישות ורצון שיהיה הוא בעל השגה וכו', ולכך הדרך האמיתית הוא לעבוד את ה' בתמימות ליבו ולא לחפש אחר הסיפוק וההנאה מהשגת האורות העליונים, אלא לעבוד את ה' כי כך ה' ציווה, ולהשתדל תמיד לכוון בכל דבר לעשות נחת רוח להשי"ת וזהו עיקר שורש דרך התורה והקדושה. אלא שכיון שרצון ה' הוא שע"י עבודתנו ותפילותינו נוכל להמשיך עלינו אור ה', לכן צריך האדם לבקש אחר דרכי הדבקות והיחודים אך המטרה צריכה להיות אך ורק לקיים עי"כ רצונו ית' בביטול גמור של כל רצונות האדם העצמיים, והבן היטב. (והגם שאולי נראה שהצדיקים חפשו תמיד דייקא אחר הדביקות באור ה', לא היתה זו כוונתם האמיתית, אלא ודאי כל בקשתם וחפצם תמיד היה אך ורק לעשות רצונו ית"ש ולעשות לו נחת רוח, אלא שעי"ז ממילא נתעטפו באורות עליונים וקדושים).

ובזה תבין שכאשר מכוון האדם אך ורק לעשות נח"ר לבורא ית"ש אין לו נפ"מ אם השיג בפועל האורות העליונים או שלא השיג לעת עתה והיה הענין סתום בפניו, כי אין עיקר מטרתו כלל עצם השגת האורות אלא עשיית רצונו ית' בלבד, וזהו הדרך האמיתית אשר ישכון בה אור ה', כי בדרך זו יוכל להמשיך יותר ויותר ולא יתפעל כלל מכל ענין הצלחה אם מעט ואם הרבה, ועל ידי שיתמיד בעבודה בכל עת לשם שמים באמת ובתמים יזכה בסוף שיכניסו אותו פנימה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו.

ג.

עיקר תכלית העבודה הוא להגיע בעצמו להשגת אור ה' בבחי' אור פנימי

והנה אחר שנתבאר מעט דרכי העבודה צריך לדעת ולהבין שעיקר התכלית הוא שהאדם יגיע בעצמו להשגה פנימית ולא ישאר רק עם אורות מקיפים שמאירים עליו מרחוק. ולכך יש לו לדעת. שאדם יכול להסתובב כל חייו בקרבת הצדיקים ולקבל מהם שפע של רוחניות, ולהרגיש מסובב עם מקיפים טובים ונפלאים, וכמו כן ללכת לקברי צדיקים ולהרגיש הארות נפלאות בבחי' מקיפים, אך באמת לא הגיע בזה עדיין כלל לתכלית הנרצית, כמו שאה"כ דע את אלקי אביך ועבדהו, דהיינו שצריך להשיג את ה' ית' בבחי' דעת פנימית

והשגה אמיתית שיאיר עליו אור ה' ית' בפנימיותו ג"כ, ולכן העיקר הוא בכדי שיגיע לזה שכאשר עומד ומתפלל לה' בכל ליבו, יהיה נקשר למעלה בדביקות פנימית בהשי"ת, ואז יקבל הארה רוחנית אמיתית מה שלא קיבל מימיו. כי ההבדל גדול הוא שכאשר האדם מתפלל לה' בכל ליבו ונכנס בדרכי ההשגה האמיתית, הרי הוא קשור לה' פנים בפנים, ויכול לקבל הארה פנימית אשר פולחת לבו ומרפאו ומטהרת אותו כראוי ומעלה אותו מעלה מעלה מה שלא הגיע לזה כלל על ידי הקרבה לצדיק, או להבדיל בחל"ח על ידי הליכה לקברי צדיקים.

ובודאי שבתחילת דבר. צריך להסתופף בצל הצדיקים ולקבל הארות גדולות כדי להתחיל להתרומם בעבודת השי"ת כראוי, אך אח"כ צריך להיות פונה לה' בגופו עצמו, ואז צריך קודם כל להכין עצמו ולהתקדש לפני תפילתו, ואח"כ להתעלות ולכנוס בדביקות פנימית על ידי השתוקקות גדולה וחיפוש השגת האור בבחי' פנימית בפועל ממש, ואז יפתח לפניו דרכי השגה אמיתיים ויוכל לזכות לזיכוך וכפרה וראיה נכונה ולהמשיך השפעות טובות וקדושה בכל העולמות.

וביותר כאשר האדם מרגיש שכואב לו כאב עמוק ברוחניות, ולא זוכה ע"י קירבתו לצדיקים לגלות מה תרופתו ומה הנקודה שחסרה לו, אז יתמיד מאד להתאמץ ע"י עבודת התפילה בדביקות פנימית והמשכת אור ה' עליו אשר עי"כ יהיה ניתן לו להבין את מה שחסר לו, כי האור הנשפע על האדם כחו רב לשבור את כל המסכים וההסתרות. וכל שכן מי שיודע ויכול לעלות דרך העולמות או להכנים לעצמו אור האווירין כנ"ל, יכול לפעול יותר להשיג תשובות והבהרות למצבו בעבודת ה'.

ד.
לימוד קבלה וכוונת השמות בדורנו הוא בדרגת ו"ק של האורות בלבד

ואמנם יש לבאר בזה שצריך להבין שכאשר לומדים את המשל של תורת הקבלה מתוך הספרים, ומנסים להבין את המושגים והעולמות, הוא הנקרא בחינת ודרגת ו"ק של אור הקבלה, דהיינו גופי ההלכות והמושגים שהם בבחי' משל והחיצוניות הדברים בלבד. וכמו כן כאשר מסתכלים בשמות הק' וחושבים על השמות, ומכוונים הכוונות הוא בחינת ו"ק של מעשה מרכבה, שהוא חלק הפעולה והעשייה החיצונית של ענין הייחודים. ולכך מדרגות אלו אינם בכלל מעשה בראשית ומעשה מרכבה שע"ז אסרו חז"ל שאסור לדרשם ברבים כמ"ש במשנה בחגיגה פרק ב' "אין דורשין" וכו'.

ואמנם המכוון בדברי המשנה בחגיגה הוא על בחינה הג"ר של מעשה בראשית ומעשה מרכבה שהוא בחי' הפנימיות שלהם. והיינו דמלבד עצם הלימוד החיצוני או הכוונות בחיצוניותם, יש לימוד שלם של הכניסה הפנימית של

הקבלה והוא הכניסה להשגות אורות העליונים בפועל ופנימיות הדביקות בה' שעל ידי עבודת הירידה למרכבה. ולכך בדורנו, אפילו כשאנחנו נכנסים לדביקות ומנסים קצת להשיג אורות העליונים של העולמות, זהו אולי דרגה קטנה מאד של ג"ר של האורות כמו שהתכוונו וכוונו בהם הקדמונים. ומשום זה גם כאשר אנו מכוונים ונכנסים לעליות וליחודים אין לזה שייכות לפנימיות מעשה בראשית או מעשה מרכבה ממש, כי הרי עיקר עניינים אלו הם בג"ר שלהם, ולימודם שהיא בדרגת ו"ק היא רק בחיצוניות ולא על זה כוונו חז"ל. וגם הצדיקים הגדולים מדורות האחרונים לא השיגו יותר מדרגת ג"ר דו"ק.

וכדי לשבר את האוזן להבין מעין דמעין מהו גודל מדרגת הג"ר שהוא פנימיות ענינים אלו, נדמה בעצמנו איך הוא שהתחתון נכלל לגמרי ונעשה אחד עם העליון בחיבור אחיד, והוא בחינת אספקלריה המאירה וראייה ברורה שהיתה לנביאים, וכמובן דרגא זו היא ממנו והלאה בדורות אלו. ולכן, כל מה שכתוב לנו היום בספרי חסידות וקבלה שאפשר להבינו, וכן כל שם קדוש או ייחודים המובאים בסידורים מלמד אותנו רק מדרגת הו"ק של האורות. אבל הג"ר של האורות שהוא עלייה אמיתית וחיבור עד בחינת ספירת הכתר, הוא דבר שא"א לכתוב בספרים וא"א להגדיר על נכון כלל. וזהו סוד מדרגת הכתר בבחינת רדל"א, רישא דלא איתיידע, ואינו נמסר אלא בחשאי מפה לאוזן באופן נעלם מאד מאד, כי באמת בחינת הכתר הוא מעל השגת אנוש, ולא כתוב בשום ספר. וכ"ש על בחינות ועולמות גבוהים יותר, כמו א"ק ועולם המלבוש וכו' שלא ניתנים להתפסה כלל וכלל עד אשר אסרו חז"ל לפרשם ולדבר עליהם.

ואמנם אחר כל זה יש לדעת דבכל דבר ובכל מדרגה אפילו העליונה ביותר שייך ללמוד מזה איזו בחינה דקה מן הדקה השייכת לכל אדם כפי מדרגתו ובחינתו, והיינו דאף דבכללות אין אנו משיגין אלא בו"ק של כל הענינים שנבאר, מ"מ יש בכל מדרגה בפרטות פרצוף שלם ויש את בחינת הג"ר הפרטי של אותה מדרגה אשר הוא מקושר עם הג"ר הכללי [כידוע בסוד התכללות והתקשרות העולמות ואכמ"ל], ולכך כל אדם במדרגה שלו יש לו לעמול לכנוס ולהשיג בבחי' הג"ר של מדרגתו שהוא בחי' הפנימיות האמיתית שיכול להגיע אליה כפי שורש נשמתו, ולכך אף שמדברים במדרגות והשגות גבוהות מאד מ"מ יש להוציא מכל דבר איזה בחינה ושייכות לאדם כפי מדרגתו וענינו, וכיון שהוא שייך באיזה בחי' למדרגה הפנימית של הג"ר הוא כבר דבר גדול ונעלה מאד מאד, ואינו דומה כלל מי שנשאר בבחי' הו"ק הפרטי של מדרגתו שהוא חיצוניות בלבד למי שנכנס לפני ולפנים של מדרגתו שזוכה להגיע עכ"פ לדבקות פנימית כפי שורש נשמתו ומדרגתו, ובזה הוא מקושר ודאי לכללות המדרגות הפנימיות העליונות כפי שנתבאר, ומהאי טעמא ראוי לדבר

וללמד אפילו עניני השגות ומדרגות עליונות כי מכל דבר אפשר להוציא איזה בחינה ונקודה השייכת לאדם כפי מצבו, והבן היטב.

ה.
הכנסת האוירין והתפשטותן בג' נקודות טבור ויסוד ואחור

ועתה נבוא לבאר מעט בענין דרכי ההשגה, והנה כבר נתבאר באריכות בעה"י דרך היחוד בענין האוירין [עי' דרך היחוד בים החכמה תשס"ו] שהוא ענין הנשימה שהאדם נושם אשר בעומק ענינו עפ"י סוד הוא ענין הכנסת אור מקיף לתוך גופו, ואריכות הנשימה הוא התפשטות האור בכל גופו מעילא לתתא, ויש בזה כמה ענינים נשגבים ודרכי עבודה בהכנסת האויר ובהוצאתו כמו שנת' כבר באריכות, ועתה נבוא להוסיף עוד איזה נקודות בהרחבת ענין זה, ויתבאר בזה מאמר עמוק בזוה"ק ובכתבי האריז"ל בענין שרשי ג' נקודות שהם סוד נקב הטבור ונקב היסוד ונקב האחור, ויש בזה דברים עמוקים ונעלמים מאד, ונבאר עתה רק מעט מזעיר הנוגע לעבודת השי"ת ודרכי השגת רוה"ק, להבין סוד בחינות אלו בענין הנ"ל של האוירין וכו' כמשי"ת.

איתא בזוה"ק (פר' תצוה קפ"ד ע"ב) כי ישנם ג' נקודות שהם בחינות נקודת הטבור והיסוד והאחור. ונתבארו בדברי האריז"ל באריכות (עץ חיים שער ל"ב פרק ה', שער מאמרי רשב"י פר' תצוה ופר' ואתחנן, ליקוטי תורה כי תשא), וקיצור הדברים הוא כי ג' נקודות הם שהם ג' נקבים שבגוף, הא' נקודת הטבור והוא נקרא נקודה עלאה טמירא דגן עדן, והוא כנגד אמצע העולם, והב' נקודת היסוד שהוא בחי' ירושלים והוא כנגד אמצע הישוב, והג' נקודת האחור ששם הוצאת הפסולת, והוא נקודה דחורבא דסטרא אחרא, כנגד בחי' גהינום. וכתב על זה הרח"ו ז"ל שהוא דרוש נעלם וראוי להעלימו כי כבוד אלקים הסתר דבר, ובודאי שבהם טמונים ענינים עמוקים בעבודת השי"ת.

ונבאר הענין בעה"י בדרך עבודת השי"ת בענין השגת רוה"ק, שהוא ענין השגת החכמה שהיא בחי' רוח הקודש, דכל קודש בחכמה וכדאיתא בספר יצירה (פרק א' משנה ט' עי"ש במפרשים), וסוד השגת החכמה תלוי בעבודה זו של הכנסת האווירין שהוא הכנסת אור המקיף שהוא בחי' חכמה לתוכו להפכו לאור פנימי. ולהתגלות אלקות בבחי' השגת חכמה ורוח הקודש. וכמו שביארנו כבר בספר ים החכמה תשס"ו בענין האווירין שהוא אחד מדרכי ההשגה, ועי"ש כל הענין.

ונבאר עתה בע"ה יותר בהרחבה ביתר פרטות עפ"י יסוד הדרוש הנ"ל של הזוה"ק ורבינו האריז"ל בענין ג' נקודות הנ"ל. דהנה כאשר האדם נושם האוויר שמסביבו פנימה דרך החוטם, בזו הפעולה ממשיך על עצמו חלק קטן של אור המקיפין, ומשם חלקים זעירים ביותר של המקיף נמשכים לליבו וכן לדיבורו היוצא מפיו, [וזהו אחד הדרכים של רוח

הקודש שבא הדיבור בפיו וכו' כמ"ש בריש שער רוח הקודש עי"ש]. וזה סוד הכתוב (במדבר ל"ה ל"ד): כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל.

והנה כאשר ממשיך האויר יותר לתוך גופו, המקום הראשון אשר לשם נכנס ומתפשט האויר שהוא האור המקיף הנ"ל הוא למקום הטבור, והוא כנגד בחי' מקום גן עדן כמשנ"ת בדברי האריז"ל הנ"ל, ומשם מתפשט יותר עד למקום היסוד אשר הוא בחינת ירושלים, ומשם לדרגה התחתונה שהוא נקודת האחור, אשר הוא מקום גהינום. [וזהו סוד המרגלים שנכנסו לארץ ישראל, שהם נכנסו לבחינת הרגלים כדי לכנוס לארץ, דהיינו בבחי' הנקודה התחתונה, משא"כ יהושע וכלב הם נכנסו בסוד שני האווירין הנכנסין לטבור וליסוד, ואכמ"ל].

והנה מדרגה ראשונה שהוא התפשטות האויר עד הטבור הוא סוד בחי' כניסה לגן עדן, והנה שם צריך לעבור את להט החרב המתהפכת (בראשית ג' כ"ד) כדי שיוכל להכנס. והענין הוא, שהשגת גן עדן הוא השגת תענוג אור ה' אשר מתגלה שם, ואמנם דבר זה תלוי בהמשכת המוחין כראוי, כי אם יש חסרון במוחין, אין נותנים להאדם להיכנס לגן עדן ולגאול את נשמתו על ידי השמות הקדושים והייחודים והדביקות להתענג על השי"ת. וכל המניעות הבאים ומעכבים את האדם מהשגת אלקותו ית"ש הם מצד להט החרב המתהפכת, והם מחמת שאינו יודע להמשיך התפשטות המוחין כראוי. והענין יתפרש לפי דרכנו שאינו יודע להכנים בחי' האווירין שהוא בחי' אור החכמה ולהורידם כדבעי.

והדרך בזה הוא, דכאשר מורידים את המקיפין דהיינו האווירין שיתפשטו בגוף, מכניסים אותם תחילה למקום הריאה, ואז צריך להשאיר את האוויר תוך הריאה די זמן, ועי"כ נעשית בחינת שבירה, דהיינו שהאוויר בוקע את המסך אשר תחת הריאה, ומגיע למקום הטבור. ואז יכול האדם לכנוס דרך שם בבחינת גן עדן. וכאשר זוכה שמסתלקת משם בחינת להט החרב המתהפכת, חש האדם ביישוב הדעת גדול והתענגות באור ה', ואח"כ במדרגה השנית אם מצליח להוריד עוד את האווירין האלו יותר למטה מגיע האור גם לבחינת היסוד.

ולהבין זה הענין ביתר ביאור. הנה אלו הדרגות שישנם בהכנסת האווירין והורדתן מטה, הם בחי' דרגות הקיימות בעבודת כלות הנפש לה'. פירוש, שכאשר מכניסים האוויר לפנים ואין מוציאין אותו לאורך זמן מה עד כמה שניתן, וכבר אין לו יותר כוח להשאיר האוויר בפנים, אזי מתעורר בחי' אש ומלחמה להימנע מלהוציא האוויר מרוב התשוקה להכנים האור יותר ולהתקרב ולהרגיש באור השי"ת המתפשט בקרבו, ואם מצליח להתחזק בכלות הנפש, הוא גורם לבסוף לשבר המסך, ועי"ז זה עובר האור את המחיצות [שתחת הריאה] ונכנס תוך האדם למקום הטבור, ואז יכול להגיע להשגת תענוג

אור ה׳ בבחי׳ גן עדן, וכאשר ממשיך ויורד עוד האור עד למקום היסוד נכנס האדם גם לבחינת ירושלים.

והנה בחינת ירושלים שונה הוא מבחי׳ מקום גן עדן, כי ירושלים הוא במקום היסוד ושם יש בחי׳ טוב ורע, כי שם עומד גם בחינת תוהו, שהוא שורש עבודה זרה, סוד חרון אף, ושורשו הוא מדת הגאוה, והוא ענין הישות שבעולם התוהו, [כידוע שסיבת השבירה היתה משום שכל אחד אמר אנא אמלוך וכו׳]. לפיכך העבודה במקום זה היא בירור הטוב מן הרע, ולזה צריך לבחינת משה רבינו ע״ה כי הוא הלוחם עם בחי׳ זו על ידי מדת הענוה שלו, והיינו דעל ידי ענוה וביטול יכול להישמר מן הקליפה השורה שם.

ומשם כאשר ממשיך ללחום יותר מתוך כלות הנפש לה׳, ומצליח להשהות עוד את האוירין שיתפשטו יותר, אז יורד ונכנס עד מקום בחי׳ הנקודה השלשית, שהיא מקום קלי׳ הגמור, בחינת פעור ושורש ע״ז, ושם צריך בודאי יותר ריבוי עבודה וביטול גמור להצליח לשבור בחינת הקלי׳ ששם. ואמנם כאשר זוכה גם לדרגה זו נעשה תיקון השבירה בשלמות, והוא סוד קבורת משה רבינו ע״ה מול בית פעור כי הוא עיקר הכח הלוחם עם קלי׳ זו בכח מדרגתו הגדולה שהיה עניו מכל אדם.

וצריכים לבאר, כי בחינת התוהו שישנה במקום הזה של נקודת היסוד אינה בבחי׳ התוהו דעולם השבירה ממש, אלא בחינת התוהו דעולם התיקון, כי בחינת תוהו זו מונחת תוך בחינת ירושלים, שהיא מקום קדוש. והכלל הוא, שככל שבחי׳ התוהו שמתקנים שורשה במקום גבוה יותר, כך גם מדרגת התיקון שנעשה הרי הוא נעלה וקדוש יותר.

והנה לרוב בני אדם ישנה אחיזה גדולה מאד במקום התוהו, וממילא גם התיקון הוא בדרגה נמוכה יותר, ומה שנתקן מזה הוא רק בחי׳ הורדת כח וחיות כדי שנוכל להמשיך לחיות, ותו לא. אך כאשר האדם עולה בדרגות הקדושה, אחרי שמרגיל את עצמו ומתקדש ועולה מדרגה אחר מדרגה, אזי גם מעלת ודרגת תיקון בחי׳ התוהו היא במקום גבוה ונעלה יותר. והעיקר הוא להבין שאין לו לאדם לברוח ממצב של שבירה המרומזות בבחינת הנחש. אלא שידע שבעל כרחו הוא יכנס גם למקום השבירה, וצריך להשתמש בה להגיע משם לבחי׳ תיקון.

וביאור ענין הוצאת האויר בחזרה הוא, דהנה כאשר עולה האויר שוב ממטה למעלה, הוא עולה ובא דרך חוט השדרה, והוא ענין עמוד של גן עדן שאמר הבעש״ט הק׳ שהוא כסולם המסובב ועולה, והוא סוד אמירת הקדיש (עץ חיים שער מ׳ פרק ה׳). וצריך להרגיש עתה את קדושת אור ה׳ המתפשטת בגופו שהיא עולה עתה דרך חוט השדרה, בבחינת קו האמצעי, והוא בחי׳ התפשטות תענוג אמיתי שמורגש בכל הגוף.

ונבאר יותר ענין עולם התוהו לעומת עולם התיקון בעבודת השי"ת. דבתחילה כאשר האדם נכנס לעבודת ה', הוא מגיע למקום התוהו, ואינו מרגיש כלל באור ה' מריבוי המחיצות והמסכים המסתירים את אורו ית' ממנו, ואינו יכול להתעצם בעבודת ה' ולייחד ייחודים, כי המוח דקדושה הוא סגור ומסוגר.

אמנם צריך להשכיל ולהבין שדייקא במצב זה יכול להתחיל להרגיש את אור ה' ולהוריד את כל ריבוי המסכים, והוא על דרך שנתבאר בעבודה זו של הכנסת האווירין כנ"ל, שהוא ענין כלות הנפש להתדבק באור ה' המתפשט בו, וכאשר מעמיד עצמו בחוזק להשאיר את האויר הרי הוא שובר את המחיצות ומסלק את חסרון התהו עד שבא לבחי' עולם התיקון שהוא הרגשת האור הנרגש בכל גופו, ואז בדרך כלל נפתח גם מוחו, ויכול להתדבק בהשי"ת, ויכול להרגיש בכל זה יותר ויותר כאשר מצליח בהעבודה הנשגבה הזו של הורדת האור לג' נקודות הנ"ל.

והנה ישנו עוד מהלך להוריד את ריבוי המסכים ולהשרות עליו אור ה' בהכנסת האווירין, והוא ע"י הכנסת האווירין דרך החוטם אל תוך הריאה, ואז מוציא מילים מפיו, ובאותו זמן מוציא גם את האווירין מריאותיו, ומערב אוויר זה של הדיבורים עם האווירין שהם בבחי' המקיף. ואח"כ אלו שני האווירין מתלבשים בחג"ת. ואז כאשר מוציא הדיבור מפיו, מייחד לשני האווירין יחדיו, ונעשה ייחוד הדיבור עם אור ה', ונמצא דיבוריו מתעלים ויכול להגיע למדרגה שדיבוריו יהיו כעין רוח הקודש, ואכמ"ל עתה בענין זה. וע"ע להלן.

ז.
עבודת האווירין בסוד השמות ע"ב וס"ג

כדי להבין יותר על בורייה מהות בחינת האווירין נקדים ונבאר, דהנה יש אצל האדם שני בחי' רוחניים, יש בחינת השגת תענוג אור ה', והיא הנקראת בחינת שם ע"ב, ויש בחי' עבודה מתוך חלישות והתרחקות מאור ה', והיא בחינת שם ס"ג היינו שנסוג מלשון "אל תס"ג גבול עולם" (משלי כ"ב כ"ח) שהוא בחינת שמסיג גבולו ומחזירו לאחוריו (עיין לקו"מ ו' אות ז'), ומלוי שם ס"ג הוא סוד ההב"ל (גימ' ל"ז כמנין הב"ל עץ חיים שער ה' פרק א'). דכאשר האדם מרגיש כבדות וחסרון אור ה' הרי הוא נמצא בהסתרה שהוא בחינת ס"ג, אך צריך לקום ולהגבר ולהשתוקק להשיג אור ה' יתברך דייקא ממקום הריחוק, ואם מתגבר בכלות הנפש כראוי אז חוזר ומתגלה אליו שוב אור ה' בבחינת אור שם ע"ב. ובאמת בכל מצב של עבודת האדם ישנן רק שתי בחינות אלו אצלו, או שהוא בבחינת ס"ג או בבחינת ע"ב. [ושורש ב' בחי' אלו הם ספירת החכמה וספירת הבינה, דשם ע"ב הוא בחי' חכמה והוא בחי' השגת עונג אור אלקותו ית"ש, ושם ס"ג הוא בחי' בינה שהוא בחי' העבודה והיגיעה כאשר הוא בבחי' ריחוק מהשגת אור ה', בחי' שורש קו שמאל שהוא מקום החסרון].

וכתב רבינו האר"י ז"ל (עץ חיים שער י' פרק ב') שסוד ההבלים תלוי בשתי בחינות הנ"ל, הס"ג והע"ב. ואמנם אלו העניינים קצת קשים להשגה, כי האדם בטבעו רוצה לרוץ תיכף מתוך מקום החולשה והשבירה ולהיכנס תוך אור של ע"ב, שהוא אור התענוג והתיקון, אך צריך ללמוד המהלך איך להיכנס לאור הע"ב. והענין הוא שבכדי להגיע אל זה התיקון, הדרך האמיתית היא לכנוס לתוך מקום השבירה והחיסרון שבבחי' ס"ג, ובכדי לעשות כן לאמיתו צריך לרדת לג' הנקודות הנ"ל, ורק אחר כך לעלות אל אור ה' מתוך מקום השבירה דייקא, וזהו סוד היפוך אותיות נח"ש לחש"ן (ספר הליקוטים תצוה כ"ח), והוא שורש בחינת רוח הקודש.

ולמעשה, כאשר האדם נמצא בבחי' שבירה, ונכנס לתוך זה המצב כדי לעלות משם, יכול בפעם הזאת להיכנס גם לכל מצבי ועולמות השבירה. והטעם לזה כי כל בחינות השבירה קשורים אחד בשני, כמו שבחינות המלכות קשורים בקשר הדוק לבחינות המלכויות של כל הספירות והעולמות ע"י התכללות והתקשרות הי"ס זה בזה (עיין נהר שלום דף ה' סוף ע"ב). ולכן יתרון המעלה וההשגה שיש להאדם, הוא כפי כמה שבירות ונפילות שעברו עליו בימי חייו והצליח להתגבר עליהם ועלה מהם למקום התיקון. נמצא שאדם שעבר ריבוי נפילות ומשם דייקא הגיע הרבה פעמים אל התיקון, גרם בחייו להעלות יותר בחי' מ"ן, והיינו שמעלה מ"ן ממקומות יותר נמוכים ושפלים, אשר כנגדם האורות שירדו לתקנם הם מבחי' יותר גבוהה, כי הכלל הוא דככל שהאור יותר גבוה הרי הוא יורד למקום יותר נמוך, ומכח מ"ן זה זוכה אח"כ להרגיש בשעת תפילתו את אור ה' ביותר, מחמת שהוא בעצמו נתמלא באור ע"י כל עבודותיו הקודמים.

ומשום הכי, דרך עבודה הזו של ג' הנקודות, מכונה דרך של "מיניה וביה שדי ביה נרגא" (סנהדרין ל"ט ע"ב), וזהו סוד תיקון עולם המלבוש, שעולים אל התיקון דרך השבירה דייקא. ועבודה זו היא גם סוד ההבלים דס"ג, שהוא בחינת שבירה וחסרון האור אשר ממנו עולים אל התיקון ע"י הכניסה מיניה וביה, והבן היטב.

ז.
דרך העבודה למעשה בהכנסת האווירין והוצאתם

וצריכין לידע כי נדרשת לכך הכנה לפני שמתחיל בעבודת הכנסת האווירין, ועיקר הכנה זו להתיישב ולכוון בהדרגה איך שמסביבו סביב סביב נמצא אור ה' בבחי' אורות מקיפים, ויכוון איך האור מחולק לבחינות ד' שמות הוי"ה מלאים במלוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן הידועים.

עוד יכוין, שהמקיפין אשר סביבותיו הם בחינת שם אהי"ה, וכאשר ממשיך האויר עד לגולגולתא, יכוין בכללות שראשו הוא בחינת שם הוי"ה, וכאשר מושך משם האור אל הריאות יכוין

שהאור נכנס לכל גופו שהוא בכללות בחינת שם אדנ"י.

והנה כל אדם, כאשר במשך השנים עולה ומזדכך בעבודת ה', כך גם המקיפים שמסביבו נהיים זכים וגבוהים יותר ויותר.

וכאשר האדם מכניס את האווירין אל ריאותיו, אזי בשלב הראשון, כאשר הוא נלחם להשאיר את האויר בפנים לזמן מרובה, יכוון לבחי' 'צמאה נפשי לאלקים' בכל כוחו, והיינו שרוצה ומשתוקק מאד להידבק אל השי"ת ולשבור מסך המבדיל בינו לבין ה', ומכח דביקות זו נשבר כח להט החרב המתהפכת שעומדת שם, ובזה נשבר המסך הראשון. ואז מגיע האור למקום הטבור, והיינו שמגיע לבחינת גן עדן כנ"ל. ויכוון גם שהטבור הוא כנגד בחי' מקום אמצע הארץ, שהוא מקום קו המשווה, שהוא מקום אשר בו יום ולילה שווים. והנה במקום זה שהוא מקום התפארת הוא ניקוד חולם (הרומז ג"כ על בחינת כתר הנעשה מבחי' ת"ת של הפרצוף העליון, עץ חיים שער ה' פרק ג'). ובמקום זה ניתן לתקן החלומות, מהחלומות שהם בבחי' תוהו לחלומות דסטרא דקדושה. [ועוד עניין שיש בזה, והוא שבשעה שמחזיק את האוויר בתוכו ובכלות נפשו להשי"ת, נעשה מעט בגילופין מרוב המאמץ ומחוסר נשימה, ולכן דומה לאדם החולם שאין ראייתו ומחשבותיו ברורות].

וכאשר הוא מתאפק עוד, יורד האור גם למקום הנצח והוד [שהם בחינות רצועות תפילין עי' פרי עץ חיים שער התפילין ב'], ומשם מגיע למקום היסוד, שהוא כנגד ירושלים, ובמקום זה צריך להיות מוכן להישמר מכל משמר מקליפת ישות וע"ז, ולהצליח בזה צריך להרבה ניסיון בשמירה מן הרע, ואמנם ענין הכניסה לגן עדן הוא הכנה להגיע לבחי' ירושלים, כי בגן עדן עדיין אינו מקום המלחמה אלא השגת תענוג אור השי"ת, ואחר שטעם טעם אור ה' יכול להמשיך ולרדת גם למקום המלחמה האמיתית שהיא בחי' ירושלים אשר שם יש טוב ורע וצריך גבורה יתירה להשמר מכל שמץ ע"ז.

ואח"כ אם יזכה לרדת אף לנקודה השלישית צריך עוד יותר שמירה וזהירות, כי הוא מקום פעור ממש, מקום שכולו רע שורש ג' תאוות רעות, תאוות ממון, ותאוות אבילה ותאוות ענייני קדושת הברית העולה על גביהן. והנה לעמוד במקום זה אי אפשר אלא רק ע"י ביטול הגמור להשי"ת. והוא על ידי שממשיך את אור המקיף שהוא בחי' אור החכמה בחי' ביטול עד המקומות הנמוכים אז יכול לעמוד במקום זה בכח הביטול הגמור אליו ית', וככל שמוריד את אור המקיף למקום נמוך יותר, ומצליח לעמוד מכל משמר לברר הטוב מהרע, גורם בזה להעלאת מ"ן ביותר, ואז גם העלייה שתהיה מזה אח"כ תהיה גדולה יותר.

והנה כאשר האדם הצליח לעמוד בזה המקום, אזי אח"כ הוא זמן הוצאת האויר שהוא עליית האור מתתא לעילא,

והוא בחי' עליית האור דתיקון למעלה לתוך גופו דרך חוט השדרה כנ"ל. [והנה בענין חוט השדרה בזמן ההתאפקות שלא להוציא אויר, בפרט כאשר רוצה להמשיך האויר למטה לגמרי לנקודה הג' כנ"ל, הנה מתוך מאמץ קשה זה, מצוי שיתקפל גופו למטה כעין השתחוויה, ואז חוט השדרה הוא בסוד הכריעה וההשתחוויה וכמובא בדברי רבותינו ז"ל (ב"ק ט"ז ע"א). ועי"ז כתב הרב אברהם אבולעפיה זצ"ל (עיין מפתח שמות עמ' ק"ן – קנ"ד, אור השכל עמ' ק"ד – ק"ו), שע"י עבודה זו היו נופלים להם האנשים, מרוב המאמץ שלא להוציא האוויר].

עוד יש להבין בסוד חוט השדרה, דהנה חוט השדרה הוא התומך כל גופו, ומתפשטין ממנו גם הצלעות לימין ושמאל לכל גופו, ומשם מגיע למוחין ותומך בראשו. וכך גם אור התיקון שמשיג על ידי זו העבודה ממלא כל ישותו ומגיע עד למוחין קדישין שלו.

ולפיכך בעבודה זו מרומז גם סוד הגאולה, כי אז יתגלה בכל העולם כולו אור ה' הגדול והנורא. וכמו בדמיון העבודה הזו שצריך לכנוס ולתקן האורות מתוך השבירה, כך גם בזמן הגאולה אם יהא חסר אפי' אחד מל"ב נתיבות החכמה לא תוכל לבא הגאולה. ולכן אם צדיקי הדור אינם יכולים לייחד בעבודה זו, ולהגיע לכל המקומות המרומזים כאן, לא תוכל הגאולה עדיין להתקיים, כי אז בהתפשטות הקדושה יהיו חסרים האורות, ולא יוכל אור ה' להגיע לכל מקום ממש. והכלל הוא דמה שצריך להעשות בכלל העולם, צריך הצדיק להמשיך בעבודתו בעולם הקטן שלו שהוא גופו ונשמתו וכפי פעולותיו בעולמו כך משפיע וגורם לתיקון בכלל העולם ומקרב בזה את אור הגאולה שתבוא בב"א.

וזוהי גם עמקות עבודת התפילה, לחבר תיבות התפלה עם האווירין שמוציא מפיו, ועי"ז לבקוע כל הרקיעין והמסכים, ומשם עולה התפילה למעלה.

וכתב מהרח"ו ז"ל שעבודה זו אינו קלה כלל להשגה (עיין שערי קדושה חלק ג'), ולכן הדרך היחידה להבין ולהצליח באלו העבודות היא להתחיל בדרגות קטנות, ואחר כך עם הזמן יכול בעז"ה להגיע לדרגות גבוהות יותר. אבל במציאות כמעט שאין מי שיוכל לעשות עבודה זו בשלמות, כי אם כן הייתה הגאולה כבר מגיעה. וצריך האדם להשתוקק ולכסוף לאור הגאולה השלמה ולהתאמץ בעבודתו לקרב הגאולה, כי מה שהאדם מחפש בדרך כלל הוא רק את הגאולה הפרטית בענייניו שלו, והטעם לזה כי רוב אנשים עדיין לא זכו לדרגה של כיסופים אמיתיים, דהכיסופים הם בבחינת תיקון השבירה, כי נשבר לבו מרוב שרוצה הדבר בכיליון עיניים, ואמנם השיברון לב שיש להאדם הוא בדרך כלל לצרכיו בלבד, נמצא שהוא בבחינת שבירה דקלי' ולא שבירה דקדושה. אך הצדיק המבקש באמת את השי"ת, הנה שברון ליבו הוא רק מצד הקדושה, והיינו שנשבר לבו מחמת כסופים עצומים לאור הגאולה האמיתית

ועי"כ מתקן כללות השבירה בעולמות ועולה מתוך זה להמשיך מוחין עליונים קדושים, וכפי גודל השבירה שנכנס בה ומתעצם בכסופיו לעלות משם לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, כך מתקן כל המדרגות ומקרב מאד את הגאולה.

והנה בכדי להצליח לשבור את המסכים המבדילים בינינו לבין אבינו שבשמים, שהם שורש הדינים וההסתרה המרומזים בעבודת ג' נקודות הנ"ל, צריך לדעת לייחד יחודים בבחי' אמת, ועי"י כן לשבור את המסכים המכונים להט חרב המתהפכת (בראשית ג' כ"ד). ולמעשה, בכל פעם שעולה מעולם לעולם צריך לדעת איך ומה לייחד כדי לכנוס לאותה בחינה. לכן חשוב ללמוד באלו הלימודים, ושיהיה לנו הרצון להשתוקק ולעלות מעולם לעולם, אך אם אין פועלים מתוך התלהבות והשתוקקות גדולה, וכן אם לא יודעין היטב איך ומה לכוון ואיך לעבור את הבחינות והמדרגות של השבירה כראוי, יכולים ח"ו לגרום בזה צרות ודינים בעולם.

וכמו כן כאשר מגיע לצדיק אדם שצריך לתקנו, אז אם הצדיק אינו יכול להיכנס למקום השבירה של אותו אדם, ומשם דייקא להעלותו ולתקנו, שזוהי כאמור הדרך הנבחרת לתקן ולהעלות הכלים הנשברים, יכול אדם זה שלא נתקן לגרום דינים קשים בעולם. משום זה אמרו חז"ל (פרקי דרבי אליעזר מ"ז) דכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, וכל המאבד נפש אחת כאילו מאבד עולם מלא, שכל נפש ונפש מישראל נחשב כעולם מלא. כי כל אדם הוא עולם קטן ומקושר ועומד עם העולם הגדול, והצדיק האמיתי בכל דבר שבא לפניו וכל חסרון שעומד כנגדו הרי הוא נכנס באותו מקום ומשם עולה על ידי כלות הנפש וכסופים לתקן מקום השבירה ולהמשיך אור השי"ת ביתר שאת בכל המקומות כראוי, ובדרך זה יכול לתקן כל אדם ולהפוך כל בחי' שבירה לתיקון נפלא, ואדרבה כפי עומק מקום השבירה כך נמשך על ידי כך תיקון גדול ונפלא יותר מרום המדרגות, והבן היטב.

ובזה אפשר לעמוד על סיבת הצרות הרבות שישנן בעיקר בארץ ישראל יותר משאר מקומות שבעולם. והסיבה היא כי אם בארץ ישראל ארץ הקודש, ישנו אפילו מקום אחד שחסר שם אור הוי"ה ב"ה, מיד נעשה במקום זה חושך והקלי' נדבקת שם. והוא מחמת ששם במקום זה לא הצליחו הצדיקים שבמשך הדורות להגיע מכל מיני סיבות ומניעות, ולא נמשך לשם אור ה' לתקן אותו מקום, ולכן עבודה גדולה היא לצדיקים לדאוג שיתפשט אור ה' בכל הגוף, שהוא בכל מדרגות העולם ובפרט בכל בחינות ארץ ישראל, ובכל פעם שישנם דינים ח"ו, הוא הזכרה והתעוררות לאדם מן השמים שיש לשוב בתשובה שלימה ולייחד הייחודים כראוי בכדי להוריד המסכים ולגרום להתפשטות הקדושה בכל הגוף. ועל ידי כך יתבטלו כל בחי' חושך מכל המדרגות ויתוקן השבירה באור הגאולה במהרה.

ח.

עבודת האוירין הוא תיקון השבירה ודחיית הקטנות

ונחזור לעניין, שכל עבודת האווירין היא בסוד תיקון השבירה. והטעם לזה, כי סוד עניין כניסת האוויר והמאמץ הגדול שלא להוציא את האוויר, הוא בבחינת אריכות אפים וסבלנות, והוא עניין של מתינות והתאפקות, והוא היפך בחי' קוצר הנשימה וקוצר רוח שיש בבחי' הקלי'.

עוד נאמר, שסוד האווירין שהוא בס"ג, הוא בבחינת מטי ולא מטי (עץ חיים שער ז'), בדומה לנשימות שנכנסין ויוצאים כסדר, וע"י ירידת האור שהוא בחינת ו"ק עד למטה ע"י בקיעה ושבירת הפרסה (עיין עץ חיים שער ה' פרק ב'), עי"ז יכולים הג"ר להכנס למקום המוחין, מחמת שירד האור שהיה שם למטה (עץ חיים שער י"ד פרק ט' ושער כ"ג פרק ז', ועיין כוונות הכריעות והזקיפות בשעה"כ ריש דרוש ב' דעמידה). וזה האור שנכנס למוחין גורם להשראת והתפשטות מוחין דקדושה.

ובדרך עבודה, צריך לדעת שעיקר השגת הקדושה ומוחין דקדושה, תלוי דייקא בתיקון המוחין דקטנות של האדם (עיין עץ חיים שער כ"ב פרק ג'), והוא בחי' התהו והשבירה שעובר על האדם כפי מצביו המשתנים, ועיקר העבודה הוא להשתמש במצבי השבירה כדי לעלות משם דייקא אל התיקון, וכמשנ"ת דהתיקון בעלייתו ממצבי קטנות ושבירה הוא הרבה יותר גבוה.

ולכן, ראשית כל צריך האדם לדעת היטב שבשעת נפילתו בעבודת ה', דייקא אז צריך להיות מוכן שלא לברוח משם, אלא משם דייקא לתקן השורש ולעלות משם אל התיקון, שהרי עיקר עבודתנו בזה העולם היא להעלות ולתקן את הנפרדים, ועיקר התיקון הוא לעמוד שם בביטול גמור לה' אלקים אמת ובמסירות נפש, ועי"ז נעשה תיקון והתפשטות אור ה' עליו. וכל אדם הוא בבחינת מרכבה כפי בחינתו, ויכול להמשיך אור ה' ולהאיר בדרגה ובחינה שלו ע"י עבודתו ותפילתו. והבן היטב לפי משנ"ת, שכל ענין עולם הנקודים ושבירת הכלים הוא תהליך של התקדשות והוא דרך לתיקון גדול, ולכן עבודה גדולה היא ללמוד איך לברר את השבירה ולעלות משם לתיקון השלם.

ט.

המשכת האור בחיצוניות ובפנימיות העולמות

וצריך לדעת, שכאשר מכניסים האוויר ומגיעים למקום הטבור בלבד, אז האור שאפשר להשיג עד מקום זה הוא אור בבחינת מלאכים, והוא בחינת חיצוניות העולמות. אך כאשר מצליחים להוריד עד היסוד ועד סוף הנה"י, אזי השגתו היא בבחינת פנימיות העולמות, והוא דרגת עולם הנשמות.

וביאור הענין דנקודת הטבור הוא במקום סיום החג"ת, ונקודת היסוד הוא במקום הנה"י, והנה כאשר

ממשיך ו"ק של האורות בלבד אין ביכלתם להתפשט רק עד ו' ספירות עליונות שבו שהם חב"ד וחג"ת, אך כאשר ממשיך אף הג"ר של האורות הרי יכולים להתפשט בכל הי' ספירות שלו עד הנה"י, [וכידוע מכוונת קריאת שמע שנמשכים רק ו"ק דמוחין ואינם מתפשטים אלא עד חב"ד חג"ת דז"א, ואח"כ בעמידה שנמשכים הג"ר של המוחין מתפשטים המוחין בכל הקומה עד הנה"י), ולכך המדרגה הראשונה שהוא המשכת האור עד הטבור היא מדרגת מלאכים וחיצוניות העולמות כי היא בבחי' ו"ק של האורות בלבד, והמדרגה השניה שממשיך האור עד הנה"י הוא מדרגת נשמות בחי' פנימיות העולמות, כי היא בבחי' המשכת הג"ר של האורות אשר עי"כ יכולים האורות להתפשט עד מקום הנה"י.

ויש לבאר דהכח להצליח להמשיך האור למקום יותר נמוך, תלוי גם בשיעור היכולת להתחבר אל האור עוד מתחילתו. פירוש, דמי שיש לו השגה בבחי' מלאך בלבד, דהיינו בחי' חיצוניות העולמות, אינו יכול לתפוס רק הו"ק של האורות, וממילא אינו יכול להמשיך האור רק עד סוף מקום החג"ת שהוא עד נקודת הטבור. אך ככל שהאדם יכול להשיג השגות גבוהות יותר, שהם מבחי' פנימיות העולמות בחי' הנשמות בחי' עולם הבריאה, כך גם בשעת הורדת האור יכול להורידו עד מקום הנה"י, מכיוון שמשיג הג"ר של האורות כמשנ"ת.

ואמנם כמו כל עבודת ה', גם ענייני השגה באים בהדרגה, שבתחילה משיגים בחינת חיצוניות העולמות, שהוא נקרא בחי' ו"ק של האורות, ואח"כ יכולים להתעלות עוד ועוד עד שמשיגים גם בחינת פנימיות העולמות שהוא הג"ר של האורות, וביאור ענין בחי' ו"ק של האור הוא המשכת כל מחשבה ודמיון ולחברו לבחי' אלקות. ורוב ספרים הקדושים מדברים על בחינת אור החיצוניות, דהיינו איך להכנים את החול שהוא כל המחשבות והדמיונות העובר על האדם בכל עת, לתוך הקודש דהיינו לקשרם עם בחי' הרוחניות ובחי' האלקות המחיה כל דבר. ועניין זה הוא בחינת תחיית המתים של כלל הדמיונות וההבלים שבראשו של האדם. והצדיק שפועל בדרך זו יכול ע"י אור זה לגרום המתקת הדינים בעולם, דהיינו להפוך את הדברים העתידים להיות מדברים הרעים לטובים יותר. וכל זה הוא בחי' תיקון חיצוניות העולמות, והמדרגה העלינה יותר כאשר משיג פנימיות העולמות ג"כ, והיינו בחינת ג"ר של האור שהוא השגת אור הפנימי של הוי'ה, ובמדרגה זו יכול הצדיק אף לשנות מה שכבר נעשה במציאות להפכו לטוב.

י.

תכלית שלמות העבודה היא להמשיך האור עד סוף כל הקומה

וצריך לדעת, שתחילה נכנס האדם לבחינת גן עדן, שהוא המשכת האור עד הטבור כאמור, ואם זוכה, הוא

נכנס משם גם לבחינת ירושלים, שהוא המשכת האור עד היסוד ושם צריך לברר הטוב מן הרע ולהמתיק את הרע ע"י עבודת הביטול. ואמנם המשכת האור עד הנה"י הוא בתחילה בדרך מקיף בלבד. ופירוש הענין, דהנה מהות הנה"י הוא כאמור שורש ג' מדות רעות, ולכן הירידה למקום הנה"י מצד עצמה משפיעה על האדם בחי' חשכות ומוחין דקטנות, ולכן אפילו כאשר הוא מצליח לשבור את המסכים, ויורד וממשיך האור עד מקום הנה"י, מ"מ אין מזדכך עי"כ מיד עצם מדרגות הנה"י והאור שמוריד הוא רק בבחי' מקיף בלבד, והיינו שהוא מרגיש עתה מסביבו הרגשה מקיפה של תענוג מאור ה', ומאידך עדיין מרגיש בפנימיות גם את בחי' הקטנות, וזוהי בחינת המלחמה שמתחילה עתה במקום זה, מדרגות הקטנות מול אור המקיף.

ולפי זה יבין שכאשר הוא נכנס למקום נמוך שהוא מקום ששוכן הקלי', ידע שכוחם רב להפריע לאדם ולדחות אותו מבחי' הביטול והשראת אור האמת. וזהו שאמרו רבותינו ז"ל דאין השכינה יורדת למקום פחות מעשרה (סוכה ה' ע"א), כי שם מקום השראת כוחות הקלי'.

אך הדרך לתקן גם מקום זה היא בשני אופנים, האופן הפשוט יותר, אשר בו היו נוהגים הקדמונים, היתה להתנתק בליל מן הקלי' ובחינותיה, בבחי' סתימו דעיינין, ולהתדבק בקשר אמיץ וחזק עם האורות העליונים בכל עת, שמראה כי שם היא כל מהותו במקום הגבוה. ואינו בכל פונה לרדת למקומות הנמוכים ואין לו שום שייכות והתקרבות למקום הקלי' כדי שלא יהיה שום אחיזה בעבודתו.

אך יש דרגא שניה, שהיא למעשה דרגא גבוהה יותר, והוא משנ"ת בענין הורדת האור למטה עד מקום הנה"י, והגם שעבודה זו קשה יותר לקיים, ונכנס למקום המלחמה הקשה, מ"מ ההשפעה שלה רבה יותר ויותר, כי ההשפעות יורדת למטה עד מקום המלכות, ואם זוכה להמשיך כראוי אור הוי"ה גם בבחינות הנוק' הרי שיכול בזה לתקן גם בפועל את בחינת עולם העשיה וההנהגות הטבעיות הכלולות בכל חיזו דהאי עלמא, ואם אכן יצליח להתעצם בעבודה זו ולתקן גם למטה מעשרה הרי יזכה לעבודה בבחי' פתיחו דעיינין דהיינו שלא יפריע לו כלל כל עניני העשיה וחיזו דהאי עלמא ושום דבר לא יבטל אותו מדבקות אמת בכל עת, וזהו דרגא עליונה מאד מאד.

והנה, הדרך להמשיך האור עד למטה מעשרה, תלויה בהעבודה הגדולה של השגת האורות העליונים איך היו עוד קודם התפשטותם והשתלשלותם למטה, דהיינו איך היו לפני השבירה והתיקון. ולצורך עבודה זו מוכרח האדם להיות מופשט לגמרי מכל בחינות העשיה, ומשום הכי יש כאלו המגיעים לאלו ההשגות רק אחרי ריבוי קושי ועמל. כאשר האדם אכן מתנתק מכל בחי' הטבע, ותחילת העבודה היא להתמיד בכל עת בהתבוננות עמוקה שכל מציאות דהאי עלמא הוא הכל בחי'

אותיות, וגם כל המחשבות וכוחות הדמיון, כולם הם בחינת אותיות. ואחר זאת יכוון שהרי הקב"ה הוא הבורא את האותיות, ושורש השרשים של אותיות אלו הם באור הפשוט שקודם בריאת העולם, אשר הכל בכל היה רק אלקותו ית"ש ואין עוד מלבדו, ושיתעצם להמשיך מבחי' אור גדול וקדוש זה ויורידו עד מקום הנה"י ממש, הרי כוחו רב מאד להכניע ולהמתיק כל הקלי' השורה שם.

יא.
ע"י המשכת האורות למטה נעשה בחי' ותחיית המתים

ונבאר עוד נקודה עמוקה בענין זה בקיצור נמרץ, הנה צריך להבין שעיקר העבודה בהמשכת האורות עד למטה לתקן בחי' השבירה הוא בתיקון המחשבות והמושגים שכבר נמצאים בבריאה והם הנקראים אותיות, והצדיק שיש לו דרך בזו העבודה של הורדת האור, הרי הוא מחיה בזאת את האותיות שכבר נמצאים בבריאה. וזה סוד הפסוק (תהלים ק"ג כ') **עושי דברו לשמוע בקול דברו**, (עי' שבת פ"ח ע"א בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להם מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו וכו' עי"ש) דהאותיות הם בסוד "עושי דברו", והצדיק ע"י עבודתו מקיים הענין של "לשמוע בקול דברו", ומעלה ע"י עבודת הייחודים והורדת אור ה' את בחינת העושי דברו לבחי' לשמוע בקול דברו.

והנה מהות האותיות שבבריאה הם למעלה מהשגתו של האדם, ואלו האותיות שהם ענייני הטבע הקשורים בבריאה הם משתנים לפי הזמן והמקום (עיין עץ חיים שער א' ענף ה'). והאדם מרגיש שיש בכל עת שינויים בבריאה, אך מחמת שלא משיגם על נכון גורמים לבלבולים וספיקות כל הזמן מחדש, כי בכל עת ישנם שינויים בעולם ובדעות האנשים, וכמו כן יש בעולם בחינות רשימו של הקדושה שהיתה במקום מסוים, ומשפיעים על אנשים ללא ידיעתם לשנות דעתם לטובה, וזה לעומת זה יש גם השפעה מהדברים שאינם של קדושה לשנות הדעת שלא לטובה. וכל זה גורם קושי העבודה להצליח לחיות ביחוד ה' בכל עת.

והנה מעשה הורדת האור כאשר נעשה בקדושה וטהרה ע"י הצדיק, יש בכוחו ע"י גילוי אור ה' בבחי' אור אין סוף, לגרום עי"ז תחיית המתים ממש.(עי' שעה"כ בדרושי העמידה בביאור כוונת ברכת מחיה המתים דבכל יום נעשה בחינת תחיית המתים על ידי תחיית הניצוצין קדישין הנתקנים באותו יום וכו'). והענין הוא דעיקר השראת הקדושה הוא לחבר בחינת הרשימו של אור אין סוף שהוא שורש הכלים עם בחי' הקו, וזוהי עבודה עמוקה עוד יותר מעניין ג' הנקודות הנ"ל, כי זהו שורש גילוי רצון ה' הנקראת נבואה. ויש עוד מדרגה יותר עמוק וגבוה מעבודה זו, והוא לעלות למקום הראשון, למצב עמידת העולמות קודם השבירה, ומשם להמשיך האור לתוך הקו וכו' והוא

ע"ד חכמת העיבור שנתבאר לעיל ואכמ"ל.

נמצאנו למדים, שישנן ג' מדרגות בהמשכת האור. הראשונה היא עניין המשכת אור הקו לתוך האותיות, עד שהאור מצטייר לטוב. ובדרגא השנייה, הצדיק משתדל ליקח הכלים של המציאות העוברת על האדם, ולוקח בחי' כלים שהקב"ה בראם ומחברם אל בחי' הקו, דהיינו שמעלה אותם לקדושה וליחוד, ווזהי בחינת השראה. והדרגה הג' אינה קשורה לתפיסת בחינות הכלים הנשברים, אלא היא בבחי' עליה למקום שורש האורות ממש, בזמן ובמקום שלפני השבירה איך שהיו האורות אז, ומשם מוריד האור ממקורו לתוך הכלים לתקנם ולהעלותם. ע"כ הענין בקיצור גדול ובמקו"א נבאר יותר הענין בע"ה.

יב.
צריך למסירות נפש להוריד את האור

מובא בספר עמק המלך (הקד' ב' פרק ג', שם שער י"א פרק י', שם תיקוני שבת פרק ט'), שכאשר עוסק בייחודים ואינו מרגיש חולשה גדולה, עד כדי התעלפות ממש, סימן לדבר שלא נעשית הייחוד כדבעי (ועיין שערי קדושה חלק ג' שער ה', שער הגלגולים הקד' ל"ח, היכל הברכה – כתם אופיר על מגית אסתר ד' י"ג, ועיין בכתבי ר' אברהם אבולעפיה: חיי העולם הבא עמ' 63, אוצר עדן הגנוז חלק ג' סימן ט' עמ' 364 – 367, סתרי תורה עמ' קמ"ז, מפתח השמות עמ' ח' – י', אור השכל עמ' ק"ד – ק"ו). וטעם הדבר הוא, כי אור ה' צריך לרדת לתוך האדם בכל קומתו, וא"כ צריך לשבור את הפרסא המפסקת ולהכנס גם למקום הנה"י, וזו העבודה דבקיעת הפרסה היא עבודה קשה ביותר, ואם הוא מצליח מוכרח להרגיש עכ"פ חולשה גדולה, דכח זה של ייחוד שם ע"ב וס"ג ממעלה למטה וממטה למעלה הוא יחוד בדרגא גבוהה, ולכן אם אינו מרגיש בחולשת הגוף, סימן הוא שהייחוד דע"ב וס"ג לא נעשה כראוי, וממילא גם הרגשת ירידת האור אינה כתיקונה.

[**והנה** עיקר שבירת הפרסה נעשה ע"י ייחוד אור החכמה עם אור הבינה, והוא סוד כוונת המקוה, בסוד הכתוב (במדבר י' ל"ה) קומ"ה ה' ויפוצו אויביך, קומ"ה אתוון מקו"ה דהמים הם בסוד הבינה, והמקיף הוא החכמה, וע"י החכמה והבינה גם יחד נעשה בטישה ויכול להמשיך האור עד בחי' הנה"י, ווזהו קומה ה' ויפוצו אויביך וכו'].

ועמקות הענין היא, שמידת החכמה, שהיא הבחינה העליונה, ומידת הבינה שהיא הבחינה התחתונה (בערך החכמה), כאשר מייחדים שתיהן יחדיו, ומקשרים בחינה עליונה עם התחתונה. אזי נמשך על ידי כך בחינת קשירת האור העליון לתחתון ממעלה למטה כדי לשבור את הפרסה לצורך הורדת האור שלמעלה מן הפרסא עד למטה מתחת לפרסא למקום הנה"י. וכמו כן בבחינת הוצאת האויר שהוא בחי אור החוזר, דבכח עליית האור התחתון לעליון שהוא אור הבינה העולה ומתקשר

עם אור החכמה, מקבל כח להעלות האור מתתא לעילא דרך חוט השדרה ונעשה עי"כ תיקון לבחי' השבירה כמשנ"ת לעיל.

וזה סוד שם מ"ב שהוא במקום החב"ד, בסוד מ"ב אותיות דפשוט ומלא ומלא דמלא דהוי"ה, שהם בכח"ב כמבואר בע"ח [שער או"א פ"ז] דפשוט בכתר ומלא בחכמה ומלא דמלא בבינה, ושורש שם זה הוא בחכמה ובינה המשולבים, שהם סוד אור ואויר בשילוב, ולכן רק ע"י יחוד חכמה ובינה נולד כח הבטישה לשבר מקום הפרסא ולהשפיע עד מקום הנה"י.

ובאמת, הגאולה העתידה בב"א היא בסוד ענין זה של הורדת האור עד למקום שהוא למטה מעשרה טפחים שהוא עד סוף מקום הנה"י, כי כאשר יתמשך אור ה' עד סוף הגוף, זהו הנקרא הגעת הקץ דהיינו קץ וסוף כל העולמות שהוא בחי' נה"י דכללות העולמות שהוא למטה מטה בסוף המדרגות, ודייקא עי"כ יעלה ויבוא משם אורו של משיח צדקנו בב"א.

וידע האדם, שכאשר יזכה להוריד באמת האור עד הנה"י בדרך הנ"ל, ימצא כל גופו וישותו מוקפת סביב סביב באור ה', ויוכל להרגיש בחוש אורות גדולים מסביבו, [ובדרגא זו יכול להגיע אח"כ לבחינת עליית נשמה], ובמצב זה א"א שלא ירגיש חולשה בגופו שהיא בסוד כלות הנפש. וסוד ענין זה הוא שכאשר מרגיש חולשה גדולה, סימן הוא שנתנתק מהחומר, ואינו מקושר עם

זה העולם כלל, כי חסרון החיבור עם הטבע הוא הגורם חולשה, דע"י ניתוק הקשר עם החיות הגשמית מתמעטת חיות הגוף.

ולכן, כל זמן שהוא מייחד היחודים, ומרגיש עדיין במציאות העולם, דהיינו שיש לו עדיין מחשבות ובלבולים ומידות טבעיות או תאוות, סימן שהשיג רק בחי' הו"ק של האור, והוא רק בחי' חיצוניות, אשר אין האור מגיע רק עד מקום החג"ת מעל הפרסא. ורק כאשר מגיע למדריגת כלות הנפש לגמרי, ומתנתק מכל החומר דהאי עלמא, אז הוא יכול להשיג האור דג"ר בחי' פנימיות העולמות, ואז יכול לבקוע הפרסה ולהמשיך האור עד סיום הקומה למקום הנה"י, ואחר שהגיע האור לכל קומתו, הוא חוזר ועולה משם בבחינת עליית נשמה, ואז הוא נראה מבחוץ כישן ממש.

וצריך לדעת, שאין בכח יחודים בלבד להגיע להתפשטות כזאת עד לסוף גופו, לכן צריך להתעסק עם עבודת הורדת האוורין על ידי הייחוד דחכמה ובינה, אשר בכח שניהם ניתן להוריד את האור כמשנ"ת. וכמו כן צריכין לדעת הכוונות וההשגות בעולמות שלפני מעשה בראשית איך היה מקומם וענינם כמובא לעיל שהוא בחי' העיבור, ויש בכוחם להוריד אור גדול מאד, והוא פועל ביותר כדי לשבר את הפרסא.

והנה המגיד זי"ע אמר על הבעש"ט הק', שכאשר היה מנגן בדביקות גדולה, היו רגליו מזיעים זיעה רבה מרוב

כח התשובה שהיה עושה, וגופו היה רועד מרוב יגיעה בעבודת התשובה, עד שאור התשובה ירד גם לרגליו, והוא סימן שעבודתו היתה בדרגת פנימיות העבודה הממלא כל קומתו ממש.

ולפיכך ישנו ענין גדול להשתדל בעבודה זו, להוריד את האורות עד תחתית הגוף, וכאשר מצליח להוריד האורות עד למטה הוא כעין בחי' המשכת מוחין דגדלות עד סוף הקומה אשר עי"כ דוחין את המוחין דקטנות לגמרי, ועל זה כתב האריז"ל (עץ חיים שער כ"ב פרק ג') שמי שיוכל להוריד כל המוחין דקטנות למטה ע"י מעשיו דהיינו כאשר ימשיך בשלמות המוחין דגדלות וידחה אלקים דקטנות ויסלקם מז"א לגמרי, אז יהיה לו זכירה נפלאה בתורה ויבין כל רזי התורה עיי"ש, ודע דבפעולה זו מקרב הגאולה ומעורר בחי' משיח. וסוד הענין הוא משום שעיקר בחי' אורות הו"ק דכללות העולמות כבר נתגלו, וחסר עתה רק להמשיך בשלמות גם את האורות דבחי' הג"ר, ולכן עיקר הגאולה תלוי בענין זה של המשכת האור עד הנה"י שהוא על ידי המשכת אורות דג"ר דכללות וכנ"ל. ולכן עיקר אחיזת עמלק הוא במקום היסוד (כנז' במדרש תנחומא כי תצא פרק י': מה היו בית עמלק עושין חותכין מילותיהן של ישראל וזורקין כלפי מעלה ואומרין בזה בחרת הוי לך מה שבחרת), כי בזה נלחם ביותר כדי לעכב התיקון השלם שהוא המשכת האורות עד לתיקון נקודת היסוד, לכן עיקר התיקון ומלחמת עמלק הוא בענייני קדושת הברית, ולפיכך היו הצדיקים משתדלים מאד בעבודה זו להוריד את אורות המקיפים עד למטה לנקודת היסוד, וזהו העבודה הראויה והנצרכת מאד לכל עובד ה' אמיתי, שלפני תחילת היחודים יש לו להכין ולישב עצמו ולהיכנס לעבודה זו של המשכת האורין עד למטה מטה כמשנ"ת, כי זו עבודה גדולה ורמה היא, ואם יצליח יביא בזה הרבה תיקון לעולם.

ועיקר ההכנה היא להיכנס לבחי' השתוקקות וכלות הנפש להתחבר לרצון העליון להיות דבוק באורו ית' במסירות נפש, ושורש הכח להצליח בעבודה זו הוא הביטול הגמור מכל וכל, ויקבל עליו להתמיד בכל עת בהתבוננות ביחוד ה' והשגחתו בכל פרט ופרט, וישמח בתורה ומצוות שמחה עצומה בביטול הגמור לאור השי"ת הגנוז בהם, ועי"כ יוכל להצליח בעבודה זו. ומי שאינו מרגיש השתוקקות וכיסופים גדולים לשרות עליו אור ה', סימן הדבר הוא שעדיין אחוז בקליפת הישות והגאוה, ובאופן זה לא ניתן להיכנס לשום דרגת השראה.

יג.

עיקר העבודה האמיתית לקחת אור ה' בדרך ביטול ודביקות

צריך להבין, שסוד המצוה הוא אור ה', דכאשר עושה מצוה ממשיך עליו אור ה', וזו הפעולה נעשית עם עשיית המצוה. אך באמת בעומק הדבר אף מי שעושה עבירה ג"כ ממשיך עליו אור, כי כל תענוג שלוקח האדם לעצמו הרי הוא

משתלשל מאיזה בחי' של אור ה', אשר רק זה הוא הדבר הנותן תענוג, ובאמת שורש המשיכה לעבירה הוא גם משום משיכת האדם לחפש אור דהיינו לחפש תענוגים שהם התנוצצות אורות המלובשים באותם דברים הגורמים לתענוג כידוע (עי' שער המצוות פרשת עקב, ועי' היטב ביסוד ושורש העבודה שער הבכורות), אלא שאם הדבר אסור הרי שניצוצות אלו שבויים במקום הקלי' ואין לו אפשרות לתקנם ולהכניסם לקדושה, ולכך אסור להשתמש בהם עתה, ואם לוקח אותם באיסור, אע"פ שלרגע אחד מרגיש תענוג ואור, מיד אח"כ מתהפך כל האור לחושך גמור כי האור הזה נופל מיד למקום השבירה והקלי' אשר שם הוא חושך גמור ועצבות ומרה שחורה.

לכן הטעות של בעל העבירה היא שבאמת אף שבשורש הוא גם מחפש אחר אור ה', אך ההבדל בינו לבין עובד ה', שעובד ה' בטל לרצונו ית', ועי"כ מקיים בתמימות תורה ומצוות, ואינו נמשך רק אחר המצוות והדברים המותרים, וממילא מתוך זה שורה עליו אור ה'. אבל בעל העבירה מרוב ישותו אינו בטל לרצון ה' והולך אחר שרירות לבו ומחפש רק להנות את עצמו ולקחת לעצמו התענוגים, ולכך מתהפך אצלו לבסוף הכל לחושך גמור.

ובזה תבין עיקר דרך עבודת היחודים שצריך להיות מתוך ביטול גמור, ומתוך מטרה שאם יזכה להרגיש אור ה', שאור זה יכנס בו ויקדש אותו, והיינו שעל ידי האור והתענוג יתדבק במקור התענוג שהוא הוי"ה ית' שמו, ויוסיף עי"כ להתבטל יותר ויותר ולהכלל באור ה' ית' מתוך דביקות אמת, אבל מי שמטרתו בייחודים הוא להנות מהאור הרוחני ומגדיל בזה את ישותו ואינו בטל לפניו ית', הרי הוא להבדיל כדוגמת בעל העבירות ח"ו שאינו מבקש להתקרב אל ה' על ידי האור ולהדבק במקורו, אלא רוצה רח"ל לחטוף את התענוג להנאת גופו בלבד, ובכך הוא מפרידו מהשורש ומיד מסתלק פנימיות האור ונשאר נפול במקום החושך והשממון, וכמו כן להבדיל אלפי הבדלות האדם אשר ניגש לעבודת היחודים ללא ביטול כראוי ומחפש להנות מאורות העליונים לצורך עצמו, אשר אז אפילו אם ישיג איזה אור הרי מיד יפרד האור מהשורש כאשר לא יקח אותו בקדושה ובביטול כראוי, ושוב יתהפך לו לחושך ח"ו.

יד.
כל צדיק וצדיק פועל לפי בחינתו ושורש נשמתו

אמרו רבותינו ז"ל (יבמות ס"ד ע"א), שאין דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע, וצריכים באמת להבין מדוע לפעמים תפילת בני ישראל, ואפילו של צדיקים, אינה נשמעת. וכבר דברו בזה הרבה קדמונים וגם אחרונים.

וכדי להבין אמיתות הענין לפי השורש, נקדים ונאמר שהשי"ת נתן לבחירי עובדי ה' המהלך איך לפעול בעולמות העליונים, והוא ענין הייחודים בשמות הק'. והנה, כל שמות הק' בנויים על סדר הפרצוף, וכמו כן, כל צדיק וצדיק

לפי שורשו ודרגת עבודתו קשור הוא לספירה אחרת, ולפיכך בשעת עבודתו מאירה בו בעיקר ספירה אחת.

נמצא, שבשעה שבא לצדיק אדם המבקש ישועה, שהישועה תלויה באותה בחינה המאירה בספירה שבה גם הצדיק עומד, יכול לפעול לו תיקון וישועה גדולה. והטעם הוא מפני שהצדיק עומד וקשור שם באותו מקום, וממילא בכוחו גם להשפיע משם את האורות החסרים, וכגון הצדיק שבחינתו היא ספירת היסוד, אזי מרוב עבודתו וצדקתו מאיר בו ביותר אור היסוד וכל השמות הקשורים בו, ואם בא לפניו האדם הפגום בבחינה זו, יכול לעזור להקימו ולהעלותו מכח אחיזתו בשורש מדה, זו ויכול לייחד כראוי השמות והיחודים של אותה מדה כיון שהם שרויים עליו ממילא מכח עבודתו ושורש נשמתו..

וכמו כן, כאשר לצדיק אחד יש מטבעו קושי בעבודת ה' בענין אחד, אזי ברצונו לתקן זו הבחינה, הרי הוא מתייגע ברוב יגיעה ועבודה באותו ענין משך שנים רבות כדי להתגבר ולתקן אותה הבחינה. ולכן דווקא באותו הענין, מרוב עבודתו בזו הבחינה, מאירים בו השמות והאורות של זו הבחינה יותר ממה שאצל צדיק אחר שלא שם עיקר עבודתו בדבר זה. ולכן דווקא באותה בחינה יכול הוא להשפיע יותר. ויכול להאיר בענין זה גם לאחרים ולסייע להם לבוא לתיקון השלם.

ולפי עומק סוד הדברים, הנה כאשר בא אדם להצדיק לבקש ממנו ישועה באיזה ענין, סימן הוא מן השמים שהצדיק קשור לענין זה באיזה בחינה דקה מן הדקה כפי עבודתו וענינו, וצריך למצוא בעצמו באיזה בחי' מסויימת קשור ענין זה אליו, דהיינו שקשור באותו שורש וספירה של ענין הישועה הזאת. וטעם הדבר הוא שתיקון היחיד ותיקון הרבים הכל אחד, כי כל אדם הוא עולם קטן, וכל מה שיש בכלל יש בפרט, והיינו דמה שישנו בכלל העולם יש בפרטות ובדקות בעולם הקטן של כל אדם. ולכן צדיק הירא את ה' מבין מאליו שאין מציאות שבא אדם להצדיק לספר לו סיפורים ועובדות מה קרה אצלו או מה קרה אצל מישהו אחר, אלא אם כן שייך הענין אליו ג"כ באיזו קשר או זיקה לשורש אותו הסיפור או הפגם שגרם לאותה העובדה, או לאותה מחלה, בין בעניני רוחניות ובין בעניני גשמיות, כי כל ענין יש לו שורש בעליונים, והצדיק הבקי בשרשי הענינים, מחפש מיד באיזה בחינה שייך הוא בעולמו שלו לאותו ענין.

וכאשר הצדיק מקבל עליו אמיתת סוד ענין זה, מבין מאליו שזהו גילוי מן השמים שיש עליו כנראה לתקן גם בעצמו ממש באותה הנקודה או בחינה, אף שהוא בדקות גדול כפי מדרגתו וענינו. ובפרט כאשר באים עליו במשך תקופה כמה וכמה אנשים באותם סודות העניינים ואותם סוגי הבעיות. מבינים הם היטב שלא לחינם באו לפניהם כו"כ

ענינים הקשורים לאותו שורש, ובאמת הטעם הוא משום שנשמת האדם בהיותה קדושה ועליונה חלק אלוקי ממעל, לפעמים יודעת ומרגישה שאין שום מנוס או דרך אחרת בענין העומד לפניו אלא ללכת לצדיק מסויים ובזה דווקא בכדי להושיע אותה מן המיצר.

אך יודע הצדיק שזכות גדולה היא כאשר באים אליו אנשים לבקש מזור וישועה, כי פירוש הדבר הוא שנבחר הוא להעלות שורש זו הענין והקלי' הצריכה תיקון, ע"י עבודתו ותפילתו, ומגלים לו מן השמים איזה דרך עבודה צריך עתה להכנים עצמו ולתקן כראוי ועי"כ מחזיר ומשיב האורות למקומם הראוי להם ומתעלה בזה הרבה.

ואיתא, בספר שורשי השמות להרמ"ז זצ"ל ובספר ברית מנוחה ועוד, שזהו שורש ותכלית ענין לימוד וידיעת ענייני הייחודים הקדושים, לכן חלק מעבודתו של הצדיק היא להיות בקי בענייני שמות הקדושים, ובשרשי הספירות והבחינות של כל דבר ודרכי תיקונו ויחודו, כדי שיוכל עי"ז לפעול גדולות ונצורות בשמים לכבוד השי"ת, ולהשפיע לרבים וליחידים כפי מה שנשלח אליו מן השמים לסייע בתיקון העולם.

ונבין מזה ששורש תורת הייחודים היא להבין מהו השורש של כל שם קדוש, ומאיפה מקום מחצבתו. וכמו כן להבין שורש של כל מצב וחיסרון שעוברים על בני אדם כדי להשכיל מתוך כל דבר איזה יחוד שייך לאותה בחי' ואיזה דרך צריך כדי לבוא לתיקון כל דבר. ולצורך זה צריך גם ללמוד ולהבין שורשי השמות, לאיזה בחינה או עולם מכוונים ובאיזה ספירות תלויים (עץ חיים שער מ"ד פרקים ג' - ז'), ואז בשעת התפילה כאשר מכוון בשמות אלו, יוכל לפעול ביתר שאת ע"י עבודתו כאשר מכוון גם להתקשר לאותם מקומות ששם תלויים השמות.

ונודע בשם הדברי חיים זצ"ל, שכאשר בא האדם להצדיק לבקש ישועה, אין הענין שמעתה מקבל עליו הצדיק להתפלל ולעבוד בענין זה כדי להמשיך את הישועה. אלא הענין הוא שהצדיק האמיתי, שמתפלל כסדר בייחודים וכוונות, כבר נמצא מונח באורות התיקון ממילא, ואז כשבא אליו האדם יכול בכח היותו מקושר בזה האור להשפיע מיד למקומות הפגומים ועי"ז להמשיך הישועה לאלתר.

ובאמת, כל המחלות הקשות רח"ל, ובפרט המחלות שאין להם תרופה כביכול, שורשם תמיד במקום גבוה ונעלם, דהיינו בספירות העליונות שהם כתר חכמה בינה, והיות ששרשם במקומות עמוקים וגבוהים, לכן קשה מאד לפעול לתקנם ולמצוא להם מרפה, ורק הצדיק הגדול שאחוז בספירות הגבוהים ובמדרגות העליונות של היחודים הקדושים העמוקים הנוגעים באותם ספירות, הוא יכול להמשיך ישועה אף למחלות כאלה שאין להם מזור ותרופה.

טו.
ענין הגילויים המתגלים לצדיק בעת שמתבונן במקרי העולם

והנה כאשר בא לפני הצדיק איזה מקרה צריך להעמיק ולחפש שורש אותה בחינה למעלה, ולהתקשר לאותו מקום כדי שיוכל להבין ולהשכיל מה מוטל עליו לעשות בענין זה, והנה כאשר מצליח להשיג המקום והנקודה הצריכה תיקון, אזי הגיע לספירת המלכות של אותה הבחינה, והיא הפתח להיכנס לאותו מקום.

והנה, כל חייו ועבודתו של האדם הוא עוסק בהקמת בנין רוחני, וכל יום ויום הוא בחינה אחרת כדוגמת תיקון העולמות המשתנים בכל יום ויום (עיין פע"ח שער התפלה פ"ז, ועי' עץ חיים שער א' ענף ה'), ובכל בחינה ומדרגה ישנם שמות אחרים הנתקנים ע"י התורה והעבודה, וביחד מצטרפים כולם לחזק ולהשלים את הבנין השלם.

והנה הצדיק בניינו רם ונעלה מאד, ויש עליו לבנות הבנין גם ע"י תיקונים ועבודות שאינם קשורים במסויים אליו. כגון כאשר באים אליו אנשים ומספרים לו המקרים הקורים ברחבי העולם, עליו להבין שכל דבר שבא לפניו הוא רמזים מן השמים לאיזה עבודות הוא צריך עתה להתעסק ואיזה דברים צריכים תיקון, ונמצא שעניינים אלו נעשים אצלו בבחינת חידושי תורה, ולומד על ידם עניינים עמוקים ומתחדשים אצלו עבודות חדשות שמבין שצריך עתה לתקנם ולצרפם להשלים הבנין, וכל פרט שהוא שומע הוא חלק שמשלים את הבנין הרוחני הכולל שלו, נמצא שלמעשה כל העולם וכל מה שקורה בו הוא בבחי' סוגיא אחת גדולה ועמוקה מאד.

ואמנם הרבה פעמים מגלים לו לצדיק רק חלקים של הענין הדרוש תיקון, וסומכים עליו מן השמים שבכח תורתו ועבודתו יוכל להבין ולהשיג כל הענין כפי האפשר. וכגון כאשר יש מלחמה בעולם, אז בתחילה כאשר נשמעין ובאין החדשות, קשה להבין בדיוק מהי הנקודה השורשית שעליה צריכין לעבוד. ולדוגמא כאשר הצדיק מבין מתחילה שהענין מקושר לספירת החכמה באופן כללי, אזי מתיישב עצמו לכנוס לבחינת החכמה ומייחד השמות אשר שורשם בחכמה. אך זה הוא רק הכניסה לכללות הענין, ואחר כך בהמשך הזמן ממשיך ומשתדל לעלות עוד בדרך העליות עד שמשיג עי"ז יותר בעמקות ובפרטות את שורש הענין הצריך תיקון, וגם מצרף לענין עוד מקרים מהסובב אותו ועוד רמזים שרואה ושומע, עד שמשיג על בוריו פרטיות הענין והדבר הצריך עתה תיקון בעולם ועפי"ז מתעצם ביחודים קדושים לתיקון אותו ענין.

ונביא לדוגמא דרך יחוד באופן הנ"ל שרוצה להכנס למקום תיקון הפגם שיש עתה בבחי' החכמה. הנה כבר הסברנו בפרקים קודמים [עי' ים החכמה תשס"ו ותשס"ז], שתחילה צריך להכנס לבחינת התפשטות כללית ע"י שמנתק עצמו מכל ענייני טבע ועולם

הזה, ואז יש לייחד השמות ב"ן, מ"ה, ס"ג, וע"ב, שהם בכללות כנגד ד' עולמות אבי"ע ממטה למעלה, ע"י ציור של אותיות השמות, ויותר טוב שיהיה עם ניגון, וע"י זה ישיג העולמות שכנגדם כפי יכולתו, ויכוין בכל מקום ומקום שיאיר ה' אורו עליו כפי הגילוי הנמצא בעולם ההוא, בבחינות השמות אהי"ה, הוי"ה, ואדנ"י, אהי"ה כנגד מקום הראש – חב"ד, הוי"ה בחג"ת, ואדנ"י בנה"י.

ואח"כ מרכז את מחשבותיו למקום החכמה שהוא מח הימין. ואם לדוגמא משיג שמה שאינו מאיר בחכמה ההיא היא בחינת האחוריים דחכמה, ששם מקום הדעת הפרטית של החכמה אז ממשיך ומכוון ונכנס לספירת הדעת הפרטית אשר שם. ע"י שמכוון שמות שבבחי' הדעת, ויש שמות של הג"ר דדעת ושל הו"ק דדעת, וכן בחינות פנים ואחור של הדעת.

ואז מעלה שוב בדעתו את המלחמה או הצרה שנמצא עתה בעולם, ונכנס במחשבה להתבונן ולבקש מה היא הסיבה השורשית של מלחמה זו, ומייחד את זו המחשבה עם ייחוד השם 'אנא בכח', שהוא השם דבחי' עליית הניצוצין, וכך נכנס עם שאלה זו לאותיות השמות הנ"ל של בחינות ספירת הדעת, ועי"כ יתגלה לו שורש הפגם וענין התיקון לזה הנצרך עתה בעולם.

ולדוגמא, אם הצדיק משיג עתה כי היות החכמה הכח השורשי של ראיית העיניים, וענין ראיית הענים קשור עתה לכל ענין קליפת ישמעאל המתגברת במלחמות אלו, וכמו שמצינו בענין יצחק אבינו שבסוף ימיו לא ראה מחמת קליפת ישמעאל שהתגברה עליו, ולכן גם עתה יש לומר שענין מלחמת ישמעאל הוא משום שורש פגם הראיה, ואז צריך להתבונן עוד מהו הפגם ראיה שעליו ועל הציבור לתקן.

ואח"כ מתחיל בעבודה לתקן שורש הפגם, ולדוגמא מתחיל לכוון בשם תכ"ה (שהוא שם היוצא מר"ת כ"ל הנשמ"ה תהלל י"ה, עץ חיים שער ד' פרק ג'. וכן ס"ת כי לא עזבת דורשך ה', פרי עץ חיים שער קריאת ספר תורה פרק ה', ועוד. ושם זה בגימ' משיח בן דוד ע"ה), שגם הוא משורש בחינת ראיה, ועי"ז מכוון גם לבטל קלי' ישמעאל.

ולמעשה כדי להגיע להשגה ברורה צריך לפעמים לכוון את שורש הענין והשאלה עם שם מ"ב כמה וכמה פעמים, וצריך להאריך כל הצורך בכל פעם אפילו זמן ממושך כעשרים רגעים, אך לפעמים גם ע"י הרבה יגיעות וחזרות לא נפתח הענין. אז לפעמים העצה היא להעלות זכרונם ותורתם הקדושה של צדיקי הדורות וגדולי המקובלים, ובפרט לאלו שיש להצדיק שייכות מיוחדת וידיעה והשגה בתורתם ועבודתם, ויכוין שמו ושם אמו של הצדיק, ואז יכול לקבל סיוע מנשמת הצדיק להצליח לעלות ולהשיג הענין ההוא. ואם עדיין לא הועיל, צריך לנסות שוב להתקשר עם צדיק אחר, ולפעמים צריך לנסות להתקשר עם צדיק ששייך בשרשו לאותה בחינה המאירה עתה

בעולם, כגון בחי' חסד או גבורה וכד', ואם מתייגע לחפש ולבקש להשיג האמת יכול בסוף להצליח בס"ד שיפתחו לו מן השמים בהירות הדבר כראוי.

וכמו כן צריך גם לדעת להעמיק בשורש הפגם להבין ענינו ודרך תיקונו, ולדוגמא בענין מלחמת ישמעאל, יתבונן בענין כח החסד דקלי' שהיא השולטת בגלות החמישית והאחרונה, ושענין קלי' זו עניינה ברצח והריגות, ואז יכנס עוד להשיג מאיפה קלי' זו יונקת את חיותה. וע"ז כתוב בספרים הק' שקלי' ישמעאל שורשו בבחינת כלב, שהיא חיה טורפת וגם יש בה חסד פגום, אך בכללות קלי' כלב היא רע גמור, וחלק ההריגה שיש בו הוא שורש עשיו, וחלק החסד הפגום הוא חיות של ישמעאל. ואז יתבונן שבחינת יצחק הוא בחינת גילוי אור ה' האמיתי שיהיה בסוף הגלות (עיין שבת פ"ט ע"ב. ועיין פירוש האריז"ל בספר הליקוטים וישב וליקוטי תורה ויחי על כתוב גור אריה יהודה. כי לא נאמר גור אלא ביצחק כי הוא בחי' גבורות שהם בנין המלכות. ואריה הוא בחי' גבורות ושניהם עולה רי"ו כמנין גבורה, שהוא רי"ו מן הרפ"ח ניצוצין שנפלו. לכן יהודה נקרא גור אריה שהוא בגלות. גור אריה גימ' משיח בן דוד. עיין ברעיא מהימנא זהר חלק ב' קי"ט ע"ב והמשך), וכתוב במדרש הנעלם שהגלות העתידה תלויה ביצחק, ולזה הסיבה ישמעאל מבקש לשלוט על יצחק ולהזיקו. ולכן כדי להגיע לבחינת יצחק שבו תלוי הגאולה צריך לבטל ולהשמיד קלי' ישמעאל. וזה סוד למה התעוור יצחק ע"י עשן נשותיו של עשיו (תנחומא תולדות ח'), כי לא יכל לסבול עשן ע"ז וזה קלקל את הראות שלו. ואז יעמיק להשכיל מהו דרך העבודה והתיקון של בחי' יצחק ובזה ימצא הדרך להלחם עם קלי' ישמעאל ולהמתיק את הצרה והמלחמה הנעשית עתה בעולם.

לסיום, הכלל בעניינים אלו תלוי לפי ההשתדלות, כי ככל שמתייגעים יותר יש אפשרות גדולה יותר שיהא לו גילוי מן השמים. אך כאשר מתייאשים או כאשר מרגישים שאין צורך בעוד גילויים, אז הענין נעצר שם. והגם שבודאי לא תמיד יש גילויים, אך בדרך כלל אחרי השתדלות אמיתית וריבוי תפילות ניתן לכנוס יותר ויותר עד שמגלים שורש הענין בס"ד.

טז.

ביאור ב' מדרגות עתיק וא"א וענין אוירא דגלגלתא בסוד המשכת אור דעתיק

מובא בכתבי האר"י ז"ל (ע"ח שער י"ג פ"ו), שיש בראש האדם ז' תיקוני גלגלתא ובהם מתלבש ז' תחתונות שהם חג"ת נהי"ם דעתיק. והנה חסד דעתיק מתלבש בגלגלתא וגבורה דעתיק במוחא סתימאה שהוא המוח שבתוך הגלגלתא, ותפארת דעתיק בקרומא דאוירא, והיינו דבין המוחא סתימאה לגלגתא יש בחי' שנקראת אוירא. פירוש, דפנימיות הגולגלתא הוא המוח עצמו, מעל זה יש קרום המוח, ובין הקרום לגולגלתא החיצונית יש בחינת אוירא. ושם במקום האוירא מאיר דעת דעתיק.

והנה בכללות המדרגות העליונות יש ב׳ בחינות, האחד מדרגת אריך אנפין שהוא מדרגת כללות עולם האצילות ומתפשט עד סיום האצילות, והמדרגה הב׳ הוא עתיק שהוא למעלה מהאצילות ושייך לבחי׳ א״ק [כי הוא בחי׳ מלכות דא״ק וכמו כן הג״ר דעתיק שהם רדל״א הם למעלה מהאצילות ונכללים בעולמות א״ק כידוע], והוא מתפשט ויורד עד סוף עולמות בי״ע.

וכדי להבין ענין זה בדרך עבודה, נבאר ונאמר, שעיקר עבודת יהודי עובד ה׳ הוא במקום עולם האצילות, ושם הוא מקום הקדושה וההבדלה בין קודש לחול, והיינו דרך העבודה של הקדושה והפרישות מכל דבר חול של עניני העולם, ולהיות רק אחוז ודבוק בכל עת בתורה ותפלה ופנימיות העבודה בד׳ אמות של הלכה בלבד. אך יש מדרגה עליונה יותר שהוא בחינת מדרגת עתיק המתפשט בכל העולמות עד סיום העשיה התחתונה, והיינו שיכול לעבוד את ה׳ בהשוואה אחת בין אם הוא עסוק בתורה ותפלה בבחי׳ אצילות, ובין אם הוא עסוק בעניני העולם ובעניני גשם וכל תהלוכות עולם העשייה, ובכל מצב נשאר דבוק ועובד ומייחד השי״ת בלא שום הפרעה מכל עניני פירודא דהאי עלמא. והגם שבזמנינו אין כ״כ אפשרות לכנוס בבחינה זו, מכל מקום נבאר מעט מזעיר דרך מדרגה זו, והענין הוא שבחינת עתיק הוא ענין תענוג מזיו אור ה׳, והוא כאשר האדם עובד ה׳ בדרגא של שלימות וזוכה להיות דבוק בה׳ בכל עת בכל לבבו, הרי הוא מרגיש בכל עת שלא חסר לו כלום וכולו מיושב ושמח עם ה׳, וזאת היא בחינת התענוג מאור ה׳ המקיפה אותו, וככל שמתגדל בענין זה כך יכול להתהלך בתהלוכות זה העולם ולהישאר דבוק למעלה כי אינו רואה בכל דבר רק אור אלקותו ית״ש ושמח ומתענג בזה מאד עד שבטל אצלו מציאות היצוניות העולם ואינו מהווה מסך והפרעה לדביקות התמידית שנמצא בו בכל זמן ומצב.

והנה שורש מדרגה זו אינה נמצאת בדרך כלל אלא בבחי׳ אור מקיף בלבד, וקשה להשיגה ממש בבחי׳ אור פנימי, ומ״מ יכול האדם לעבוד מעט ולהצליח להכנים מאור מקיף זה גם לבחי׳ אור פנימי המושג יותר, [ובפרט כאשר האדם עמל ויגע, ומקבל עליו עול תורה ומצוות כראוי עד שמגיע למצב שאין לו כח להמשיך, הנה זה הזמן שצריך לדעת איך להמשיך עליו אור מקיף זה של תענוג אלקי אשר עי״ז יוקל עליו לשאת בעול העבודה] והנה סוד הענין הוא בעבודת המשכת האווירין דרך החוטם שהבאנו בפרקים קודמים.

ונבאר עוד בענין זה כמה נקודות. קודם כל צריך לדעת שצריך להכין עצמו במחשבותיו ע״י שמצייר איך באוויר שמסביבו נמצאת בחינת דרגת עתיק, והדרך להמשיך עליו מחשבה זו הוא לכוון בדעתו איך שהקב״ה נמצא סביבו ממש מכל הצדדים, ויחבר לזה המושג עוד מחשבה, שמרגע זו מוסר

הוא עצמו כל כולו לה' לעשות רצונו בלב שלם ללא גבול, מתוך אהבה רבה ודביקות אמיתית. ככה בדרך זו יוכל להתחיל להרגיש בחינת תענוג מאור ה' הסובבו ומקיפו מכל הצדדים, ואח"כ יכול להתחיל להמשיך את המקיף הזה לבחי' פנימי לתוך גופו על ידי הכנסת האווירין כמשנ"ת לעיל.

והכלל הוא שככל שהוא יותר מיושב, וככל שמתאמץ לכוון ולצייר את התענוג מאור ה' הסובבו, ככה באמת יוכל להמשיכו אח"כ לפנימיותו יותר ולהרגיש תענוג אור ה' המתפשט בו בבחי' פנימי ג"כ.

והשלב השני, שישאף ברגיעה אוויר זה הסובבו דרך חוטמו, כשעדיין שרוי במחשבות דביקות כנ"ל, ויכוון שהאוויר הזה נכנס לראשו, ואח"כ יכוון איך שהאוויר ממשיך ונכנס לבחינת מקום האוויר הפרטי שלו בראשו עצמו שמעל הקרום, אשר מקום זה הוא מקום האוירא אשר שם שורה אור דעת דעתיק כנ"ל. והנה כאשר יכניס האויר דאור מקיף למקום האוירא הפרטי שלו, אז יכול להתחיל להרגיש תענוג אור ה' בפנימיותו ממש, וזהו בחינת דעת את ה'.

יז.
דביקות בסתימו דעיינין ובפתיחו דעיינין

והנה כדי להמשיך עליו קדושת אור המקיף לפנימיותו, יש צורך לסגור את העיניים (עי' שער רוח הקודש יחוד י' דף מ"ב ע"ב, שערי קדושה חלק ג' שער ה'), וזהו הנקרא בחינת סתימו דעיינין (עי' זוה"ק פרשת וארא). הטעם בזה הוא, כי בשעת סגירת העיניים אפשרות ההתבוננות והריכוז באור ה' יותר גדולה ועמוקה. ובפרט כאשר רוצה להגיע לראיה רוחנית שהוא דבר שא"א להגיע אליו בעיניים פתוחות, כי כאשר העיניים פתוחות מחברים את האדם לעולם הזה שרואה לפניו, וצריך להפשיט מחשבתו לגמרי מחיזו דהאי עלמא כדי לחזות בנועם ה'.

ואמנם. יש דרגא גבוהה יותר שהוא מדרגה של פתיחו דעיינין והוא רק בצדיק גדול מאד שמגיע למדרגה של א"ק שיכול לראות בכל עניני העולם רק יחוד הי"ת לגמרי ואין שום דבר שמוציא אותו כלל מדביקות ויחוד הגמור, ומדרגה זו היא מדרגה גבוהה מאד קרוב לרוח הקודש ונבואה ממש.

וחשוב לדעת היטב, שאין עניינים אלו דמיונות או דברים התלויים בספק, אלא שורש עניינים אלו כתוב בספרים הקדושים, והדברים עמוקים עד מאד. לכן גם כל ענין הגוונין שרואה אותם האדם בשעת סגירת העיניים, ידע נאמנה שיש לזה מקורות שהם שורשי אורות הקדושה, כי כל ספירה ובחינה מרומזת בגוון אחר. וראוי ללמוד שורש ענין ומקור הגוונים כגון בספר הפרדס להרמ"ק ז"ל כדי להבין כל גוון לאיזה ספירה וענין הוא שייך ומה בא לרמז לאדם.

והדרך הנכונה הוא להתמיד מאד באמונה הטהורה והברורה שכל מה שרואה יש לו סוד ושורש רוחני וכל דבר מכוון כנגד איזה בחי' בעולמות העליונים, ומאידך להתמיד באמונת היחוד של בחי' סובב כל עלמין דהיינו שאין שום מציאות בלעדו ית' כלל ואין עוד מלבדו, והוא דרך התקשרות לאור ה' הסובב כל עלמין. ובדרך זו יוכל להרגיש קירבה וביטול גמור להקב"ה בשעה שמכנים את האוויר, להגיע עי"ז לבחינת דעה את ה'.

רע"ז כתוב בזוהר הק' (רעיא מהימנא תצא חלק ג' דף ר"פ ע"ב, ועיין לשם שבו ואחלמה – ספר הכללים כלל ח"י ענף י' סימן ב' אות ה' מערכת הע"ב סעיף ב' – חלק ב' דף ח' ע"א): דמיין לאו איהו אלא בשכל וליבא, ולאו בדמיין דעיינא, מראה בעין השכל וכו' עכ"ל לענייננו. ובאלו מילים מרומז למעשה כל העניינים הנ"ל, ותוכ"ד בקיצור הוא שעניינים אלו הם גבוה יותר מכח הדמיון הפשוט של האדם (ועל ההשגה בדרך הדמיון למעשה, עיין: הרקאנאטי פר' ויחי, ספר העקרים מאמר ג' פרק ח', עץ חיים שער א' סוף ענף ד', שערי קדושה חלק ג', עמק המלך שער א' פרק ד', בניהו בן יהוידע לבא"ח – בבא מציעא דף פ"ו ע"א, ספר הברית חלק ב', היכל הברכה – כתם אופיר על מגילת אסתר ד' י"ג, הכשרת האברכים, תנאי הנפש להשגת החסידות).

והמציאות היא שבעל מדרגה קטן משיג אור ה' רק בדמיונותיו. ובעל מדרגה גבוה ממנו רואה אורות עליונים בבחינות גוונים דלעילא בשעה שסותם עיניו (עיין הרקאנטי, שערי קדושה, היכל הברכה הנ"ל). ובעל מדרגה גבוה עוד יותר מזה רואה ומשיג אור ה' אף בעיניים פתוחות כאשר רואה עולם העשייה ממש.

כדי להבין את ענין זה, נסביר ונאמר שמי שמרגיש אור ה' בשכלו ודמיונו הפשוט, בודאי דבר גדול הוא, וזוכה להתחבר לאור ה' במחשבה. אך כל הענין של ההתחברות לאור ה' הוא להורידו אח"כ להכלים היותר נמוכים, עד שהשגת אור ה' אינו רק בשכלו אלא עד שיכול להשתמש בעיניים הגשמיות שלו לראות הווייתו ית' בכל מקום גם בעולם הזה. זוהי המעלה הגדולה ביותר.

אך הכניסה מתחילה תמיד דרך הדמיון, ובהתחלה ודאי הוא שלא רואים דברים ברורים, ורק אח"כ עולה משם ורואה גוונים בשעת סגירת העיניים, והיא מעלה שלמעלה ממנו, כי הוא כבר ראיית אורות בחוש, ולא רק בשכל ובמח המדמה בלבד, וכל בחי' ראיית אורות הם קשורים בשרשם לספירות העליונות. והמדרגה היותר עליונה מזה הוא מדרגת הדביקות הגמורה גם כאשר פותח עיניו, אשר מרוב שנקשר למעלה בכל רגע ורגע ומתמיד תמיד להמשיך עליו קדושת אור ה' ית', יכול אח"כ להישאר בראייה רוחנית גם כאשר רואה דברים גשמיים ויכול להעלות כל דבר לשרשו ולייחד יחודים בכל מציאות דהאי עלמא לראות בזה רק ענינים רוחניים ולהשאר בדביקות אמת בכל עת.

ועי"ז כיוונו חז"ל כאשר אמרו (איוב י"ט כ"ו) מבשרי אחזה אלוק, כי ההתפסה של האדם באור ה' צריך להיות מדרגא לדרגא לעלות דרך סולם העלייה, בתחילה דרך מח המדמה ושוב דרך ראיית גוונים בסתימו דעיינין כנ"ל, עד שיעלה למדרגת פתיחו דעיינין כמשנ"ת.

יח.
עבודת התשובה והוידוי עפ"י הסוד וגודל מעלת יום הכיפורים

הנה שורש עבודת התשובה ועבודת הוידוי ובפרט ביום הכיפורים שהוא היום הגדול והקדוש והנעלה ביותר מכל ימות השנה, יש בזה עומק גדול וסודות נעלמים, ואף דעבודת התשובה הוא בחי' בינה עולם התשובה, מ"מ צריך להבין שהבינה של בחי' יוה"כ הוא בינה עליונה ועמוקה עד מאד שהוא סוד בחי' בינה דא"ק, כמ"ש בעץ חיים (שער ה' פרק א') שיוה"כ הוא כנגד אוזן דא"ק שהוא בחי' בינה דא"ק כידוע, ועי נהר שלום לרבינו הרש"ש זי"ע (דף ל"ה ע"ד). ונמצא שהוא כנגד בחי' בינה שרשית מאד שיש הרבה מאד עמקות וסודות נעלמים להבין דרך התיקון והעבודה של מדרגה זו.

ונבאר מעט ענין זה, הנה מבואר בכתבי האר"י (עי' ריש ספר שער המצוות ועי' נהר שלום דף י"ג ע"ד ודף י"ד) שמצוות לא תעשה מתקנים בג"ר דז"א, ומצוות עשה בו"ק דז"א. וזה סוד הפסוק זה שמי לעולם וזה זכרי לדור ודור, די"ה עם שמ"י גי' שס"ה לא תעשה, ו"ה עם זכרי גי' רמ"ח מצוות עשה, ונמצא די"ה דשם הוי"ה שהוא בחי' הג"ר הוא כנגד מצוות לא תעשה, וו"ה דשם הוי"ה שהוא בחי' הו"ק הוא כנגד מצוות עשה.

וביאור ענין התיקון במצוות לא תעשה הוא כאשר בא לאדם נסיון לעבור על לא תעשה ועומד בנסיון ונמנע מלעבור על אותו חטא, הרי הוא מתקן בזה בירורים וממשיך מוחין שלמים השייכים לתיקון לא תעשה במקום ג"ר דז"א דאצילות. והוא באמת תיקון במקום גבוה יותר ממצוות עשה שהוא מברר וממשיך מוחין רק במקום ו"ק דז"א.

ואמנם כאשר האדם ח"ו לא עמד בנסיון ונכשל בעבירה רח"ל, הרי הוא לקח את אור זה וניצוצין אלו שהיו ראויים להתקן על ידי המניעה מהלאו ומורידם יותר לתוך הקלי', וברגע עשיית העבירה כאשר מרגיש תענוג מהעבירה פירושו הוא שמשתמש עתה עם אור הניצוץ של ענין העבירה אך מיד אח"כ נופל האור הזה למקום הקלי' ונעשה במקומו חושך.

והנה עבודת התשובה הוא לחזור להעלות את האור הזה והניצוצין הללו שנפלו למקומם ושרשם העליון, והענין הוא על ידי שמתבונן שהאור הזה שרשו למעלה ואדרבה הוא אור עליון השייך לבחי' ג"ר דז"א, אלא שניתק משרשו ונפל למקום הקלי' על ידי שהשתמשו בו שלא בהיתר ובמצוה, ואז צריך להכנס לבחי' השתוקקות של הניצוץ הזה לחזור לשרשו להדבק במקור האורות העליונים הקדושים ששם מקור

התענוגים האמיתיים של דביקות באלקים חיים, ועי"כ מוציא את הניצוץ ומעלהו לשרשו בכח עבודת התשובה וההשתוקקות לתקן מקום הפגם.

והנה הצדיקים הגדולים עוסקים בתשובה כללית של כל הכלל כולו, ובאמת אף כל אדם צריך לכלול בתשובתו את הכלל, אשר לכך אנו מתוודים בלשון רבים חטאנו עוינו וכו' ולא אומרים חטאתי עויתי, וכמו כן מצינו בסדר הוידוי שכל אדם מתודה על כל העבירות ואפילו שלכאורה הרבה עבירות שלא עבר מעולם, וכבר ביאר בזה רבינו האריז"ל בשעה"כ (דרושי חזרת העמידה סוף דרוש ה') וז"ל: גם צריך האדם לומר כל פרטי הוידוי כולם אשמנו בגדנו כו' אעפ"י שיודע האדם בעצמו שאין בו כל הדברים ההם ונראה כמדבר שקר, אין חשש בזה ואדרבה הוא מוכרח לומר כך, ובזה תבין טעם נכון למה נתקן הוידוי בלשון רבים כי היה צ"ל אשמתי בגדתי כו', אך הענין הוא שמלבד מה שנענש האדם על חטאיו, גם הוא נענש על חבירו מטעם הערבות כי כל ישראל הם גוף אחד כלול מאיברים רבים, א"כ לזה ראוי לאדם שיתודה בלשון רבים כדי שיתוודה גם על חברו, ולכן אף אם יש עבירות שלא חטא בהם הנה אפשר שחבירו חטא בהם וצריך להתוודות בלשון רבים אעפ"י שהוא לא עשה אותה העבירה עכ"ל.

ועומק עבודת הצדיקים בזה הוא לרדת למקום החסרון והחטא להעלות משם את כל האורות והניצוצות של החטאים לשרשם כראוי, והיינו על ידי שמתקשרים על כללות ישראל, וכיון שהם מקושרים עם הכלל הרי שהם מקושרים עם כל החסרונות של החטאים של אחרים, ואח"כ טורחים למצוא אף בעצמם בדקות גדולה מאד, שייכות לאותו חסרון, וממילא הם יכולים להתחבר לאותו בחי' ולאותו מקום חסרון ואותם ניצוצות הצריכים תיקון, ומשם יעלו ויבואו ויתקנו ויחזירו הכל למקום הקדושה.

וזהו שורש עבודת הוידוי שגם הצדיקים אומרים אותה כמו כולם, וזה הוא ענין התשובה שרואים שגם הצדיקים הגדולים עושים תשובה בכל ליבם, כי הם עושים תשובה עבור כל החוטאים והפושעים רח"ל, על ידי העבודה הזו שנת' כאשר מתקשרים לכללות ישראל, וכן מוצאים עניני התשובה בדקות עצומה ונפלאה במקום עבודתם הנעלה כמשנ"ת. וצריך לקחת מזה קל וחומר כל אחד ואחד כמה הוא צריך לשוב בלב שלם בכל ליבו.

והנה כאשר הצדיק מתחיל לומר וידוי ומזכיר את החטאים, הענין הוא שעי"כ הוא מתקשר לאותו ענין של העבירה ואז עושה תשובה שלמה על אותה עבירה ומתקן אותה. והענין הוא שבשעה שמזכיר את החטא הרי הוא מתקשר באיזה בחינה עם האור הפגום של שורש החטא ההוא, כי בעצם הדבר שמזכיר ועולה במחשבתו ענין החטא ההוא, הרי הוא קשור בזה באותה רגע, ומיד אין הצדיק יכול לסבול ולהשאר

במקום החסרון הזה של החטא ועושה תשובה שלמה על נקודת השייכות שהיה לו לפי שעה עם אותו חסרון, ועי"ז עולה האור חזרה מתוקן כראוי. ואמנם הענין נעשה במהירות, כי אסור לתת ח"ו זמן ושהות לפגם להדבק או להתחבר בו אפי' במשהוא, כי אז נמצא שהוא כמי שעובר על אותו בחי' חטא, כי הכלל הוא שהשכל והמשכיל והמושכל אחד הם, ובמה שאדם קשור במחשבתו הרי כמי שנמצא באותו מקום ושייך לאותו דבר, ולכך אין להשהות בענין זה רק רגע אחד ומיד חוזר ושב בתשובה שלמה על אותו חסרון, ועל ידי שמוצא החסרון הזה בעצמו בכח שנתקשר לאותו מקום, ובפרט כאשר טורח למצוא בעצמו כפי מדרגתו בדקות איזה שייכות לאותו חטא, בזה נעשה הוא בעל דבר לענין התשובה על חטא זה ועושה מיד תשובה שלמה לכל הכלל, ומעלה הנצוצין ההם למעלה לתקנם כראוי בעוצם כח תשובה עלאה שעושה על כל החטאים. והבן היטב כי הדברים העמוקים ואי אפשר לפרש בזה הרבה.

רז"ם מש"כ בסה"ק שאסור להתבונן ולהעמיק על חטאיו בזמן שעושה תשובה, וכ"ש שאסור להיכנס להרבה מחשבות על רוע חטאיו. נמצא, שכל ענין אמירת הוידוי לפי הסוד הוא לפתוח את ענין החטא, דהיינו להכנס למקום החטא ולהתקשר לבחי' החסרון שבו כנ"ל, ועי"כ תיכף ומיד יעשה תשובה שלימה מבלי להיכנס למחשבות על החטא.

ויש להבין דהנה החטאים עושים מחיצה בינינו לבין אבינו שבשמים כמ"ש הנביא (ישעיה נ"ט ב') כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם וחטאתיכם הסתירו פנים מכם משמוע (ועיין עולת תמיד דף מ"ו), ונמצא שאין השפע יכול להגיע. לכן חסד גדול הוא שעושה השי"ת איתנו שנותן לנו יום קדוש זה של יום הכיפורים, שנוכל להוריד את המחיצות. ובאמת הצדיקים עושים תשובה בכל יום ויום ובכל רגע ורגע, אך ביום הקדוש הוא ענין מיוחד שיש כח עליון ביותר לתקן בנקל את כל החטאים ולהעלות כל הניצוצין קדישין למקומם ושרשם, ועבודת הצדיקים בזה הוא להיכנס לתשובה כללית עבור כל הכלל, ולעמול על תיקון כל הבריאה בכח תשובה עילאה. וביום זה יש כח מיוחד עליון לתקן כל הפגמים, ואף לכל אדם יש אפשרות בנקל יותר לחזור בתשובה שלמה ולתקן החטאים ביום קדוש זה.

ובזה תבין גודל ענין עבודת הוידויים ביום הקדוש, ומרבים בוידויים בכל תפלה ותפלה לתקן כל מדרגה ומדרגה כפי עליית העולמות והבחינות הנתקנות בכל תפלה ותפלה, כי בכל מדרגה ומדרגה יש בחי' תשובה לתקן הניצוצות השייכים לאותה מדרגה ולאותה עליה שעולים בה בתפלה ההיא. ואי אפשר לשער ולבאר גודל מעלת התשובה והתיקון הנפתחים ביום קדוש זה.

ולפי דברינו צריך להבין שעבודת ראש השנה שונה לגמרי מעבודת יוה"כ,

כי עבודת ראש השנה היא לקשר עצמנו לה׳ ולשורש הקדושה, ואז אין עיקר עסקנו בתיקון הבריאה מתתא לעילא שהוא עליית הניצוצין על ידי תשובה ווידוי, אלא שאנו מסתלקין לגמרי ממצב הבריאה, ועולים לשורש הבריאה לחדש אותה שנה מעילא לתתא ולהמליך את הקב״ה על כל העולמות.

וענין יוה״כ הוא ענין עליית האורות מתתא לעילא להתקשר לאורות הפגומים ולהעלותם. ואמנם עבודת יום הקדוש הוא בבגדי לבן, ובקדושה וטהרה ופרישות מעניני העולם לגמרי, כי ע״י שהאדם מתנתק מכל גשמיות עולם הזה, ודומה כאילו עבר מן העולם הגשמי, דווקא אז מסוגל יותר להיכנס לעבודת תיקון החטאים באמירת וידוי ותשובה, ולנסות להעלות את האורות ע״י תשובה עילאה מבלי להיפגע כלל על ידי ירידה למקום החסרון, וכאשר מצליח לעשות עבודה זו לנכון, יכול להמשיך על עצמו אור ה׳ ביתר שאת ולהתעלות מאד, ולהמשיך השפעות טובות לכל העולמות לכל השנה.

יט.

צריך להקדים הביטול שבתפלת העמידה לפני עבודת הוידויים

ויש להישמר היטב מאד מהטעות שיש בעולם, והוא שהרבה אנשים הטועים ונכנסים ללימוד הקבלה ועושים ייחודים, כדי לחפש אורות ולקבל סיפוק רוחני. והוא דרך טעות, ולא עוד אלא שיכולים ח״ו גם לקלקל ולפגום בנשמתם, כי אם אינם מגיעים לביטול אמיתי ולכוונה נכונה ואינם מתקדשים ומטהרים עצמם כראוי יכולים ח״ו להיכנס עי״ז לדינים קשים וקלי׳ ממש רח״ל.

ולכן חשוב לכל עובד ה׳ להבין ולשנן היטב לעצמו שכל הרצון של ירא ה׳ אמיתי הוא לעשות עבודתו בתמימות מתוך שברון לב וביטול אמיתי להשי״ת, וחלק היחודים הוא השלמה נוספת בתיקון תורתו ועבודתו שיהיו בכל השלמות, כדי לעשות נחת רוח לבוראו כי זהו רצונו ית׳ כמשנ״ת. וכמו כן יש לו להשתוקק להמשיך אור ה׳ עליו ועל סביבותיו לשם שמים שהוא בכדי לגרום התפשטות הקדושה ותיקון העולם.

ומזה גם נלמד שביוה״כ העבודה הנכונה היא גם עד״ז. צריך ביוה״כ להתבטל מאד לה׳ לגמרי, ורק אחרי הפרישות והביטול הגמור יכול לגשת למנות חטאיו ע״מ להעלותם כמשנ״ת. אבל כאשר לא מכינים עצמם כראוי, נראה שעדיף לא להיכנס למחשבות על עבירות שעשה בזמן אמירת "על חטא", כי אז יוכל ח״ו למשוך על עצמו שורש החטאים עצמם ח״ו. אלא יאמר בפשיטות לקיים מצות וידוי וישתדל לחזור בתשובה על החטאים בלי להיכנס כלל לעבודת העלייה הנ״ל.

אמנם הדרך להיכנס לעבודה הנ״ל הוא ע״י העבודה הגדולה של שמונה עשרה בלחש שלפני אמירת הוידוי שאז הוא עולה למדרגת עולם האצילות ושם צריך להיכנס לביטול אמיתי ולהפשיט רצונותיו לגמרי ולהכלל באור השי״ת

במטרה רק לעשות רצונו ולעשות נח"ר לפניו, ואח"כ יאמר הוידוי מתוך מדרגה זו ויוכל להעלות ולתקן החטאים כראוי, ומ"מ גם אז צריך לומר הוידוי בלא התעכבות במחשבת החטאים, כדי שלא ישאר בלבו שום רושם וקשר עם החטאים ח"ו רק ברצוא ושוב לחזור מיד בתשובה ולהתרחק לגמרי ממושג החטא מכל וכל.

אלא שצריך גם לזכור, שהזכות להיכנס לביטול הגמור ולהעלות מכח זה שורש החטאים הוא זכות גדולה ועצומה, כי עי"ז נכנס לבחינת עולם המלבוש שמקומה מעלה מעלה מעל עולם אבי"ע ולמעשה אור מעולם זה מתגלה רק ביום הפורים וביום הכיפורים.

והנה גם מי שרוצה לזכות להגיע להשגה בדרגת סוד העיבור, שהיא הבחינה הגבוהה ביותר של האדם בהשגת אור ה' ע"י השמות הקדושים, יכול לזכות לזה רק כאשר נכנס לפנימיות דפנימיות של הקדושה. וזהו גם סוד של "לפני ולפנים" של עבודת יום הכיפורים. וגם ביום הכיפורים מתגלה בחי' עולם המלבוש אשר שרשה מעלה מעלה מכל העולמות ולכך ביום קדוש זה יש אפשרות לכנוס לפני ולפנים ולתקן את כל הבריאה במדרגה נעלה ביותר, [וזה סוד עבודת יוה"כ בסוד י' הויו"ת שבספר ברית מנוחה כידוע ואכמ"ל], וצריך שיהא לכל עובד ה' עב"פ ביום קדוש זה השתוקקות למדרגה העליונה של בחינת סוד העיבור, שהוא ענין הכניסה להשגת האורות בשרשם העליון לפני השבירה, אשר עי"כ אפשר לתקן מכל וכל את כל הפגמים וכמשנ"ת לעיל.

כ.
הזהירות והבטחון בעבודה הפנימית

לפי דברינו, עיקר הכנה ליום הכיפורים ע"פ עמקות היא, ההכנה להיכנס להשתוקקות להשגת סוד המרכבה, ומשם גם להשתוקקות לבחינת סוד העיבור, שהיא הזכות לראות מעל המרכבה. ולהיכנס לעבודת תיקון החטאים בשרשם כפי משנ"ת. אך צריך לדעת דכפי גודל מעלת עבודה זו כך לפי זה גם הסכנה בענין זה רבה מאד, עד שכל שנה כאשר הצליח הכהן הגדול להיכנס לפני ולפנים היו בזה ניסים ונפלאות איך לא ניזק, ולא היה פשוט כלל.

ולכן גם לצדיקים הגדולים היו להם פחדים גדולים להיכנס לסוד יוה"כ האמיתי, ולעלות לדרגות כאלו נשגבות של סוד העיבור. ולאידך גיסא, כאשר לא נכנסים לאורות אלו כדבעי עם ההכנות הנצרכות, נהיה מזה ט' באב, והוא המביא לחורבן הבית ח"ו.

ואמנם כבר אמרו רבותינו ז"ל (גיטין מ"ג ע"א), שאין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נכשל בהם תחילה, וזו היא הדרך למעשה. ואין לו לאדם לחשוב שאסור לו כלל להיכנס ולהתעסק בזה, כי הוא קרוב לוודאי שאכשל, והרי יכול לצאת מזה בחינת ט' באב. אלא הדרך הנכונה היא, שאין לו לאדם לחשוש מה

יהי' כאשר עושה רצונו יתברך, רק מה שחייב לעשות הוא ענין ההכנה הנכונה, שהוא להכין עצמו כראוי בכל כוחו. ולהשתוקק מאד לעשות רק נחת רוח לפניו ית' מתוך בטול גמור ושברון לב וכלות הנפש, וכאשר עושה כן, אין לו להסתכל על המכשול שאפשר שיבוא לו. ויאמין באמונה שלימה שגם מה שיעבור יהי'ה מה שיהי'ה הכל הוא מן השמים, ואע"פ שאפשר שיבוא מזה שבירה, מ"מ יבטח בה' שאף אם ח"ו תבוא שבירה יהי'ה זה לצורך תיקון היותר גדול שיבוא אח"כ (עי' מבוא שערים שער ב' ח"ג פ"ז). ואדרבה, כאשר האדם עובד את השי"ת לשם שמים בדרך זו, גם אם יבוא מכשול ח"ו בדרך היחודים לא יזיק לנשמתו, כי קשור הוא למעלה. וכל דרך עבודת האדם הוא בנוי על לעבור מכשולים בבחי' שבע יפול צדיק וקם, ובוטח שלבסוף תהא לו קימה נכונה ויגיע לתכלית הנרצית. ואדרבה כל תכלית ענין השבירה היא כדי לעלות משם למקום גבוה יותר כידוע למבין ביסודות השתלשלות העולמות.

ולכן, תשעה באב קודם ליוה"כ, כדי ללמדנו הך גופא שהמהלך של היהודי הוא שלפני כל עליה יש מכשול ושבירה. וחשוב להתחזק באמונה בהשגה זו, ובדרך זה מתוך שאדם מכיר ומבין עומק ענין זה, בפעם הבאה יהא לו קל יותר להיכנס ולעלות משם. ובזה מרומז הסדר הזה שיש כל שנה ט' באב ואח"כ יוה"כ, ומזה ילמד לא לעשות ענין ולא לפחד יתר על המידה על אפשרות שיכשל כאשר רוצה להיכנס להשגות גדולות מעין אלו, אך כאמור בתנאי שיגש עם ההכנה הראויה והתנאים הנכונים.

ונכון גם לזכור בכל העניינים האלו, שאין הם עניינים קלים להשגה, אלא קשים מאד. אך העיקר וההקדמה היא להבין עכ"פ את ההשגה הכללית כמו שפירשנו, בעומק עבודת יוה"כ שהיא ענין הניתוק והפרישות הגמור מעולם הזה כדי לתקן ממצב זה את החטאים ע"י הסתכלות למטה ממקום גבוה.

ולפי האמת זוהי תכלית כל הקדושה והדביקות בה', דהיינו כדי לתקן על נכון את כל הבריאה ואת כל נשמות ישראל. ואף שענין זה עומד ברומו של עולם, צריך להשתדל להשקיע בזה הרבה מחשבה, ובפרט לפני התפילה ובזמן התפילה. ובדרך זה נזכה באמת להמשיך אורות העליונים של יוה"כ עלינו ועכ"י ועי"ז נזכה לראות בביאת משיח צדקנו בב"א.